

Česká zemědělská univerzita v Praze

Bakalářská práce

2012

Lenka Dobešová

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství
Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Formativní vliv rodiny na osobnost žáka

Bakalářská práce

Autor: Lenka Dobešová

Vedoucí práce: PhDr. Drahomíra Oudová, Ph. D.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra profesního a personálního rozvoje

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Dobešová Lenka

Učitelství odborných předmětů

Název práce

Formativní vliv rodiny na osobnost žáka

Anglický název

The formative influence of the family on the personality of a student

Cíle práce

Cílem práce je analýza vlivu vybraných faktorů rodiny na motivaci ke školnímu výkonu. Dalším cílem práce je popsat, jak některé proměnné rodiny ovlivňují sociálně patologické projevy žáků.

Metodika

Výzkumný problém: Jak rodina ovlivňuje motivaci žáka ke školnímu výkonu a jeho chování.

Výzkumný soubor budou tvořit dvě skupiny žáků: jedna skupina žáků bude ze Střední školy hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov, s.r.o. Žáci zde studují studijní obor 65-42-M/004 Hotelnictví a turismus a 65-42-M/005 Management turismu a služeb. Tyto obory jsou ukončeny maturitní zkouškou. Druhou skupinu žáků budou tvořit žáci, kteří studují Střední školu hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov, s.r.o., učební obor Kuchař - číšník pro pohostinství, Kuchař a číšník, Servírka. Tyto obory jsou ukončeny závěrečnou zkouškou s výučním listem.

Sběr dat bude provádět autorka práce.

Metoda: dotazník a pozorování. Zpracování výsledků bude provedeno zvlášť pro žáky studijních a zvlášť pro žáky učebních oborů. Dotazník bude doplněn rozhovorem s učiteli.

Harmonogram zpracování

Konečnou verzi práce odevzdat nejpozději do 13. dubna 2012.

Rozsah textové části

Dle pravidel pro psaní absolventských prací.

Klíčová slova

Rodina, role matky, role otce, výchovné styly v rodině, žák, motivace, školní výkon

Doporučené zdroje informací

DUDOVÁ, R., HASTRMANOVÁ, Š. Sociologické studie – otcové, matky a porozvodová péče o děti. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-733-124-8.

MATĚJČEK, Z. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-8582-83-6.

MATĚJČEK, Z. Dítě a rodiče v psychologickém poradenství. Praha: SPN, 1992. ISBN 80-04-25236-2.

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0

VANĚK, A. Příznaky krize manželské rodiny. Praha: SPN, 1971. ISBN 80-89115-74-8.

Vedoucí práce

Oudová Drahomíra, PhDr., Ph.D. 



Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Vedoucí katedry



prof. Ing. Milan Slavík, CSc.

Ředitel institutu

V Praze dne 23.2.2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Formativní vliv rodiny na osobnost žáka

vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědoma že, na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....
(podpis autora)

V dne

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí práce PhDr. Drahomíře Oudové, Ph.D. za pomoc s výběrem tématu bakalářské práce a její ochotu při spolupráci, za cenné rady a metodické vedení při psaní bakalářské práce.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce bylo zjistit vztah rodiny a žáka navštěvující Střední školu hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov, s.r.o.

Respondenti studovali obory ukončené závěrečnou zkouškou (Kuchař, Číšník, Servírka, Kuchař-číšník) i maturitní zkouškou (Hotelnictví a turismus a Management turismu s služeb).

Šetření bylo provedeno pomocí dotazníku, který byl doplněn řízeným rozhovorem s třídním učitelem. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 125 žáků. Vyplněné anonymní dotazníky byly statisticky vyhodnoceny. První 4 odpovědi byly zaznamenány do tabulky a další odpovědi byly graficky znázorněny.

Mnou stanovené hypotézy se ve všech případech potvrdily. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že rodiče svým dětem při přípravě do vyučování nepomáhají ani neprovádějí kontrolu. Žáci se zároveň domnívají, že na jejich studijní výsledky rodiče nemají vliv. Průběžné informace o studijních výsledcích si zajišťují rodiče nebo zákonný zástupci elektronickou cestou nebo rozhovorem s učitelem. Z dotazníku je patrné, že žák s výběrem školy je spokojený a vybraný obor je ve většině případů pro žáka zajímavý a motivující.

Z řízeného rozhovoru vyplynulo, že rodina má významný vliv na výchovu dítěte, neboť ve školním prostředí a v kolektivu ostatních vrstevníků se základy výchovy nejvíce projevují. Na tomto tvrzení se učitelé zcela shodli.

Abstrakt

The purpose of this bachelor thesis was to detect relations between family and a pupil of the Secondary School of Hospitality and Business in Hronov.

Respondents attended fields of study finished by final exams (Cook, Waiter, Waitress, Cook-Waiter) or finished by graduation (maturita) exams (Hospitality and Tourism, Management of tourism and services).

My research was realized in the form of questionnaire, which was completed with controlled dialogue with class teacher. 125 pupils took part in the research. Filled anonymous questionnaires were evaluated statistically. Four answers were registered in a table and the other answers were illustrated graphically.

My set hypotheses were confirmed in all cases. The result of the research showed that parents do not help their children with preparation for school lessons and do not control them. Pupils think that their results at school are not influenced by parents. Continuous information about studying results are found out by parents in the way of electronic communication or of dialogue with teachers from face to face. Based on the questionnaire we can say that pupils are satisfied with their choice of school and the field of study is interesting and motivating for them.

From the controlled dialogue we can sum up that family has large impact on the education of a child because at school and in the group of students the basics of education are shown very significantly. Teachers agreed with this statement without exception.

OBSAH

1. ÚVOD	10
2. CÍL A METODIKA PRÁCE	11
3. TEORIEČKÁ ČÁST	12
3.1 ČLOVĚK JAKO JEDINEC	12
3.2 RODINA	13
3.2.1. Charakteristika rodiny	13
3.2.2 Typy rodiny	16
3.2.3 Funkce rodiny	18
3.3.1. Zástupci rodiny	20
3.3 MOTIVACE	20
3.3.1 Definice	20
3.3.2 Krátkodobá a dlouhodobá motivace	22
3.3.3 Pozitivní a negativní motivace	22
3.3.4 Motivace žáků k učení	23
3.3.5 Vztah žáka ke vzdělání	24
4. PRAKTICKÁ ČÁST	25
4.1 CHARAKTERISTIKA STŘEDNÍ ŠKOLY	25
4.2 OBORY VZDĚLÁVÁNÍ	26
4.3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	26
4.4 METODA	27
4.4.1 Výzkumný soubor	27
4.4.2 Metodologie výzkumu	27
4.4.3 Sběr dat	27
5. VÝSLEDKY A DISKUZE	28
5.1 ANALÝZA DAT Z DOTAZNÍKU	28
5.2 ANALÝZA DAT Z ROZHOVORU	46
5.3 SHRUTÍ	49
6. ZÁVĚR	50
7. SEZNAM POUŽIVÝCH ZDROJŮ	52
8. PŘÍLOHY	54

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek č. 1: Sociální a edukační svět dítěte

Obrázek č. 2: Maslowa pyramida potřeb

Tabulka č. 1: Počet žáků rozděleno podle pohlaví

Tabulka č. 2: Počet žáků rozděleno podle věkové kategorie

Tabulka č. 3: Počet žáků rozděleno podle oboru střední školy:

Tabulka č. 4: Počet žáků rozděleno podle ročníku:

Graf č. 1: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 5

Graf č. 2: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 6

Graf č. 3: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 7

Graf č. 4: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 8

Graf č. 5: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 9

Graf č. 6: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 10

Graf č. 7: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 11

Graf č. 8: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 12

Graf č. 9: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 13

Graf č. 10: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 14

Graf č. 11: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 15

Graf č. 12: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 16

Graf č. 13: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 17

Graf č. 14: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 18

Graf č. 15: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 19

Graf č. 16: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 20

1. ÚVOD

Člověk je nejen tvorem přírodním, biologickým, ale především společenským. Každý z nás je ve svém vývoji (evoluci) determinován biologicky (zejména dědičností a zráním) a sociálně (učením, výchovou a komunikací v určitém prostředí) a také sebevýchovou a autoregulací.

Socializace a sociální učení je přitom celoživotní proces. Probíhá především prostřednictvím imitace (nápodobou), identifikace (ztotožněním se), sociálního posilování (odměnou a sankcemi) (MOŽNÝ, 2002).

Sociálně je člověk determinován řadou společenských skupin, mezi nimiž mimořádně velkou roli hraje rodina, jejímiž hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova potomstva (DUDOVÁ, HASTRMANOVÁ, 2007).

Rodina a její prostředí je považována za významný a specifický činitel společnosti. Jedná se o sociální skupinu, která se značným způsobem podílí na rozvoji jedince. Rodinné prostředí je nejdůležitějším prostředím, které má zásadní vliv na dítě.

Rodinou se také rozumí primárním prostředí, se kterým se jedinec setkává a nejvíce na něho působí v ranném počátku života. Rodina má pro vývoj a rozvoj jedince výjimečný význam, protože jedinec v tomto prostředí tráví nejvýznamnější část svého života. Během dětství se na něho kladou zásady, které si nese do života.

Rodina předává dítěti základní model sociální interakce a komunikace v menší sociální skupině. Při socializaci je osobnost modifikována, kultivována, rozvíjena i potlačována „přírodní“ biogenní podstata osobnosti. Socializace má schopnost dítě začleňovat do určitého způsobu života. Předává mu sociální požadavky a normy. Vysokou váhou se podílí i na rozvoji pocitů sebejistoty a sebedůvěry (MATĚJČEK, 1992).

Cílem bakalářské práce je zmapování problematiky vlivu rodiny na dítě a později na žáka. Každá kapitola řeší problematiku z různých pohledů a přináší mnoho možností přístupů rodičů k dítěti. Výchova rodiny je nejzákladnějším procesem, neboť všechny získané vzorce chování z rodiny se odráží ve školním prostředí a v budoucím osobním i pracovním životě.

2. CÍL A METODIKA PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analýza vlivu rodiny na osobnost žáka.

V teoretické části je rozebrána charakteristika rodiny, problematika motivace žáka a jeho vztah ke vzdělávání.

Praktická část je zaměřena na motivaci žáka k výkonu na konkrétní střední škole, která poskytuje denní vzdělání v oborech ukončující výučním listem a ukončující maturitní zkouškou.

Výzkumný soubor tvoří 2 skupiny žáků, kterým je rozdán dotazník. Během školního roku 2010/2011 bylo provedeno dotazníkové šetření. Pro úplnost výsledků je dotazníková část doplněna rozhovorem s třídním učitelem.

3. TEOTERICKÁ ČÁST

3.1 ČLOVĚK JAKO JEDINEC

Člověk je tvor společenský a bez společnosti ostatních lidí by zůstal biologickým druhem *Homo sapiens sapiens* – z toho vyplývá, že *Homo sapiens sapiens* se stává člověkem teprve začleněním do lidské společnosti.

V tomto procesu začleňování má zásadní význam rodina, resp. rodiče, kteří své dítě připravují na zdárné fungování mezi jinými lidmi, tj. uvést jej do společnosti. Takový proces se nazývá socializace (LANGMAEIER, KREJČÍŘOVÁ, 2006)

Psychický vývoj člověka probíhá jako interakce (vzájemné působení) vrozených předpokladů, okolních vlivů a vlastní aktivity jedince. Názor, že dítě se rodí jako nepopsaná deska – tedy, že výchovným působením z něj lze udělat cokoli, byl překonán. Každopádně platí, že sociální zkušenost má na osobnostní vývoj člověka značný vliv. Říká se, že první tři roky života rozhodují a mají pro život člověka zásadní význam. Je to právě styl rodinné výchovy, který určuje základní osobnostní rysy dítěte (ŠTĚCH, ŠAŠKOVÁ, 1999).

"Jakmile se člověk začne tvořit, je třeba péče, aby se neznetvořil a nezvrhnul", učí Jan Amos Komenský ve svém Informatoriu školy mateřské.

Na začátku je pro dítě nejdůležitější osobou jeho matka, která zodpovídá za adekvátní uspokojování potřeb svého dítěte. Později nabývá na důležitosti i osoba otce, případně sourozenců a jiných příslušníků širší rodiny. Vývoj dítěte je ovlivňován i dalšími činiteli, jako např. zda je rodina úplná či neúplná, jaká je její soudržnost, socioekonomický standard aj. (VÁGNEROVÁ, 2005).

Výsledkem rané zkušenosti člověka je jeho tzv. bazální ("základní", také modální) osobnost, která je charakterizována základními znaky jako jsou např. jistota/úzkostnost a důvěřivost/nedůvěřivost. Z těchto bází se pak odvíjejí další psychické vlastnosti – tvořivost, závislost, agresivita, optimismus aj. (MIKŠÍK, 2001).

3.2 RODINA

3.2.1. Charakteristika rodiny

Rodina je základní společenská jednotka, která je klasifikovaná jako malá, primární, formální i neformální, členská, referenční, vlastní, sociální skupina.

Rodina je nejvýznamnější forma organizace soukromého života. Historicky se formy a podoby rodiny mění. Téma rodiny je stále živé a dost neprobádané. I přes mnohé katastrofické vize a předpovědi o klesající soudržnosti dnešní rodiny, o hrozbách plynoucích z rozvolněnosti manželských vztahů a nárůstu rozvodů, zůstává rodina stále nejvýznamnějším opěrným bodem a institucí socializace člověka (ŠTĚCH, ŠAŠKOVÁ, 1999).

Rodina je přirozené společenství osob, neboli institucionalizovaná biopsychosociální skupina, tvořená přinejmenším ze dvou členů opačného pohlaví, mezi nimiž neexistují pokrevní pouta, a z jejich dětí (LANGMEIER, KŇOURKOVÁ, 1984).

Specifikace malé rodinné sociální skupiny spočívá pro dítě nezastupitelnou primární skupinu. Největší význam se klade na zprostředkování všech společenských vlivů v jeho psychice. Kvalita soužití v rodině a způsob realizace mezilidských vztahů jsou pro dítě cennými informacemi, ze kterých vycházejí první vzorce sociálních reakcí. Děti si od svých rodičů přejímají kulturní a sociální vzorce a postupně si osvojují i životní role (MOŽNÝ, 2002).

Lidské dítě se rodí do života poměrně chudě vybaveno vrozenými vzorci chování a proto je vrozeně schopno adaptovat se na podmínky, v nichž od narození žije a učít se všemu, co pro svůj život potřebuje (SLAMĚNÍK, VÝROST, 1998).

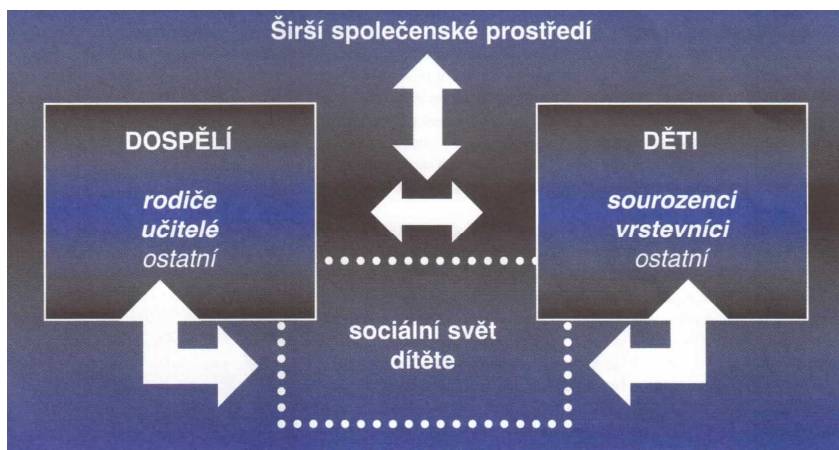
Lidská schopnost adaptace a učení je proti jiným živočišným druhům bohatá. Přirozeným rámcem pro toto učení je rodina, která uspokojuje biologické potřeby dítěte, poskytuje však rovněž uspokojení jeho základních fyziologických a psychických potřeb (bezpečí a trvalý citový vztah). Rodina také poskytuje základní výkladové vzorce pro poznávání světa a působí na vytváření představy dítěte o sobě samém – na jeho sebepojetí a sebehodnocení.

Nejdůležitějším obdobím vývoje se považuje prvních šest let jedince. MATĚJČEK (1989) uvádí, že prvních šest let života člověka odpovídá skoro 60% celkového duševního růstu.

Rodina dává dítěti primární velmi silné zkušenosti do dalšího života, které ovlivňují způsob, jakým bude jedinec chápat informace, jak je bude vstřebávat a jak na ně bude reagovat (MATĚJČEK, DYTRYCH, 1994).

V prvních šesti letech života dochází k vytváření tělesných, duševních i mravních základů člověka, které následně utváří jeho život. Jedinec následně čerpá z raného období a uplatňuje naučené, hodnotové vzory a vzorce chování, které získal výchovou rodičů. Schémata a vzorce chování usnadňují dítěti sociální interakci a navazování pozitivních sociálních vztahů. Dítě pozoruje a napodobuje způsoby chování a jednání rodinných příslušníků, zejména pokud se s nimi identifikuje, ztotožní (LANGMAEIER, KREJČÍŘOVÁ, 2006).

Tím se rodina stává podstatným činitelem i při utváření osobnosti dítěte (Obr. č. 1: Sociální a edukační svět dítěte). Během utváření osobnosti může docházet i ke vzniku případných odchylek a deformací. Základní působení rodiny probíhá procesem zvaným „socializace dítěte.“ (GILLERNOVÁ, 2010)



Obr. 1: Sociální a edukační svět dítěte

Socializací se rozumí přetváření a vývoj člověka, neboli rozvoj jeho osobnosti působením sociálních vlivů i vlastních činností dítěte, kterými na vlivy reaguje, vyrovnává se s nimi, mění je a zvládá. Dítě je z hlediska výchovy na rodičích závislé. Z tohoto důvodu je kvalita i kvantita rodinné péče o dítě velmi rozhodujícím

činitelem v jeho vývoji i při utváření jeho osobnosti. Jedná se o proces dvojstranný, rodina zajišťuje jeho rámec a poskytuje dítěti potřebné podněty, dítě však není pouhým pasivním objektem tohoto působení, aktivně se podnětu zmocňuje, někdy dokonce provokuje jejich poskytování, zpracovává je a tím se na utváření své osobnosti samo podílí. Kromě kvality a míry poskytovaných podnětů je totiž důležité i to, jak je dítě chápe a jak se s nimi vyrovnává. V průběhu socializace se dítě učí podílet se na společných činnostech, čímž rozvíjí své schopnosti a potvrzuje si svoji kompetenci. Dítě přijímá vlivy kultury, do které patří, přijímá hodnoty a morální normy, učí se, co je správné a špatné, vhodné či nevhodné (VÝROST, 2008).

V rodině se také klade základ struktury osobnosti – vytvářejí se rysy osobnosti. Celkově jsou ovlivněny sebehodnocením a sebezpojetím, závislými na obrazu, který sociální prostředí dítěti sděluje. V jednotlivých situacích jsou různé způsoby chování dítěte jeho rodinou přijímány či odmítány. Tím se některé způsoby chování a reakce posilují, jiné potlačují. Ve skutečnosti samozřejmě tato absolutní závislost existuje jen zřídka, protože ani reakce okolí nejsou absolutně jednoznačné a záleží na aktivitě, prožívání i genetické výbavě samotného dítěte. Opakování určitého způsobu chování vytváří získanou dispozici chovat se daným způsobem a tak se původně možná náhodné způsoby řešení nějaké situace stávají trvalými rysy chování a tím vytvářejí rysy osobnosti jedince.

Rodina se podstatným způsobem podílí na vytváření základu osobnosti dítěte, který se promítne nejen v prostředí rodiny, ale i ve školním prostředí. Způsoby chování, přijímání či odmítání dítěte či dokonce jeho týrání a zneužívání proto nepůsobí pouze aktuálně, ale mají dlouhodobé důsledky pro celkový vývoj dítěte (BLATNÝ A KOL., 2010).

Rodinné prostředí podle MATĚJČKA, DYTRYCHA (1994) by mělo záměrně rozvíjet citovou sféru života dítěte a uspokojovat přiměřeně potřeby dítěte. Uspokojení primárních potřeb dítěte patří mezi základní úkoly rodiny. Vedle těchto úkolů však musí rodina plnit ještě úkoly vývojové a specifické.

Specifické jsou spojeny se zátěžovými situacemi (kritická období života v rodině, kdy např. onemocní někdo z rodičů, nebo kdy je člen rodiny nějak ohrožen).

3.2.2 Typy rodiny

Existuje mnoho rodin, které jsou klasifikovány do různých skupin. Jednou ze skupin je daný typ rodiny. Rodina se během života utváří, mění, rozděluje, slučuje atd.

Nejzákladnější rozdělení funkcí rodiny je primární a sekundární funkce.

Princip primární funkce spočívá v nahraditelnosti a její nenahraditelnosti. Takovým systémem nahraditelnosti jsou náhradní rodinné instituce (adopce, pěstounská péče, dětský domov, diagnostický ústav a v zahraničí S. O. S. dětské vesničky).

Sekundární funkce jsou pro vývoj a rozvoj skoro nepodstatné a záleží na každé rodině, zda je bude plnit. Do této skupiny se zahrnuje vzdělávací, rekreační, odpočinková nebo zájmová aktivita (MATĚJČEK, 1994).

Nejobecnějším dělením typů rodin podle KLAPILOVÉ (1996) je rodina úplná a rodina neúplná. V prvním případě figurují oba rodiče (matka i otec) a jejich děti, kteří žijí v trvalém soužití. V literatuře je popisována jako zdravá a funkční rodina. Takových rodin je v naší populaci většina.

Druhým obecným typem je rodina neúplná, kde trvale jeden z rodičů chybí. K tomuto defektu může dojít během života rodiny. Důvodem v dnešní době velmi často bývá rozvod rodičů, nebo v méně častém se jedná o úmrtí jednoho z rodičů nebo v nejhorším případě obou rodičů.

Jiná literatura od MOŽNÉHO (2006) popisuje další dělení rodiny. Stejně jako KLAPILOVÁ (1996) je zde zmíněna rodina funkční.

Jednu ze skupin tvoří rodina problémová, v níž se vyskytují závažnější poruchy některých nebo všech funkcí jedince, ale neohrožují rodinný systém nebo vývoj jedince. Rodina je schopna tyto problémy vlastními silami řešit nebo kompenzovat za případné jednorázové nebo krátkodobé pomoci odborníků. Problémových rodin se v naší populaci vyskytuje asi 12 – 13 %.

Následná skupina je klasifikována jako rodina dysfunkční. Rodina, kde se vyskytují vážné poruchy některých nebo všech funkcí rodiny, které ohrožují nebo poškozují rodinu jako celek a zvláště na vývoj a prospěch dítěte. Tyto poruchy už rodina není schopna zvládnout sama, a proto musí učinit řadu opatření tzv. sanaci rodiny. Příkladem jsou rodiče trpící alkoholismem, narkomanií, nebo 3 generace žijící v jednom bytě. Tyto rodiny tvoří asi 2 %.

Poslední skupinu tvoří rodina afunkční. Poruchy jsou tak velkého rázu, že rodina přestává plnit svůj základní úkol a dítěti závažným způsobem škodí nebo je dokonce ohrožuje v samotné existenci. Rodiče své děti trápí fyzicky i psychicky a může dojít až k záhubě dítěte. U těchto rodin je sanace bezpředmětná a zbytečná. Jediným řešením, které dítěti může prospět, je vzít ho z této rodiny a umístit do náhradní rodiny nebo institucionální péče. V populaci se vyskytuje asi 0,5 % těchto rodin.

Podle VAŇKA (1971) ve srovnání s KLAPILOVOU (1996) a PŘADKOU, KNOTOVOU, FALTÝSKOVOU (1999) se rodina rozděluje na 4 základní typy:

Rodina základní (jádrová nebo nukleární)

Jedná se o nejrozšířenější typ rodiny v dnešní společnosti. Utváří ji otec, matka a jejich děti. Trvale spolu žijí 2 generace. V této rodině probíhají všechny základní funkce rodiny.

Rodina rozšířená (široká)

Rodina, která byla velmi hojná do 19. století a v dnešní době je tento typ rodiny velmi řídký. Jedná se o rodinu, tvořenou jako v předešlém typu rodiny, otcem a matkou, kterou obohacují prarodiče. Rodina je složená z více generací. Nejčastějším soužitím bývá v rozšířené rodině společné bydlení prarodičů jednoho z rodičů dítěte. Méně častým rozšířením rodiny je obohacení o strýce, tety, bratrance, sestřenice. V tomto případě se mluví o příbuzenstvu.

Rodina orientační

Je rodinou, do které se jedinec rodí. V tomto typu rodiny jedinec tráví své dětství a prochází socializačním procesem.

Rodina rozmnožující (prokreační)

Prokreační nebo-li reprodukční rodinou se rozumí „nová rodina“, kterou založí jedinec z orientační rodiny. Využívají se a praktikují zkušenosti, hodnoty, vzorce, které jedinec získal v původní rodině. Získává se zde prostor pro výchovu „nových dětí“.

Další klasifikace z hlediska zastoupení rodičů rozděluje MATĚJČEK (1994) a KLAPILOVÁ (1996) do níže uvedených skupin.

Rodina doplněná (druhotně vzniklá)

Dalším typem rodiny je rodina, která vzniká příchodem nového partnera nebo partnerky. Jelikož během lidského života dochází k nečekaným a převratným změnám, tak i rodina je těmto změnám podrobována. Pokud jeden z biologických rodičů zemřel nebo se rodiče rozvedli, tak biologický rodič přivádí do rodinného prostředí nového otce nebo matku. Pokud biologický člen rodiny uzavře sňatek, dítě získá nevlastní matku – macechu, nebo nevlastního otce – otčíma. Velmi často si nový partner s sebou přivádí z minulých svazků i své děti. Vznikají pouta mezi nevlastními sourozenci.

Rodina náhradní

Jedná se o rodinu, která se rozhodla si dítě adoptovat nebo si jej vzít do pěstounské péče. Existují rodiny, které mají děti vlastní i děti osvojené. V dnešní době však roste rodin, které z vážných biologických, fyziologických, psychických a z mnoha dalších důvodů nemohou mít děti vlastní a proto adopce nebo pěstounská péče je pro ně jeden z možných řešení.

3.2.3 Funkce rodiny

V roce 1996 autorka KLAPILOVÁ uvádí, že nejdůležitějším úkolem rodiny je uspokojování základních potřeb dítěte. Uvedené potřeby lze rozdělit do několika funkcí. Většina odborníků se shoduje na níže uvedeném rozdělení:

Biologická funkce

Jedná se o základní funkci, která vede k zajištění a pokračování rodu. Pokud by rodina neplnila tuto funkci, postupem času by došlo k velkému poklesu obyvatelstva. Podstata spočívá v nárůstu nové generace. Funkce se může uplatnit i mimo manželství, ale v rodině získává plný význam.

Emociální funkce

Tato funkce se považuje za nezastupitelnou pro vývoj dítěte. Rodinu vždy tvoří jedinci s jistou osobností, a tím i vlastní emoční jedinečností, jejíž naplnění, rozvinutí a ocenění očekává každý z členů rodiny. V ideálním případě dané jedinečnosti nabízí a předává další generaci. Příkladem může být poskytování citového zázemí, naplňování jistoty, bezpečí a lásky. Při porušení výše uvedené funkce mohou nastat různé typy neurózy, citové deprivace a poruchy osobnosti.

Domestikační funkce

Domestikační a emoční funkce mají významnou roli v prostředí a atmosféře rodiny. Každý z členů rodiny potřebuje svůj „přístav v bouřích“, svou „jeskyni, úkryt proti nepohodě a nebezpečí světa“. Rodina nabízí prostor, kde vyhledají její členové určité existencionální ukotvení, nalezení „svého místa pod sluncem“ a utvoření lidské stability na základě vědomí „sem patřím, tady jsem doma a tady se mě vždy zastanou a pomohou mi, ať se stane cokoli“ (BUDINSKÁ, VAŇKOVÁ 2010).

Ekonomická funkce

Každý z členů od rodiny také očekává určité existenční zázemí. Z toho vyplývá, že plní funkci materiálního zabezpečení všech v dané rodině. Tato funkce mívá často dvě strany. Jednou stranou je podhodnocení (to, kolik času, energie věnují hmotnému zabezpečení rodiny, skutečně svědčí o tom, jakou důležitost pro ně má a v určité fázi svědčí o odpovědném vztahu k rodině). Zcela opačnou stranou je nadhodnocení (hmotný blahobyt nenahradí ostatní funkce rodiny, není rozhodně vším a není samospasitelný).

Výchovná funkce

V této funkci jde o přípravu mladé generace pro život na „vlastních nohou“. Je zcela zaměřena na dítě, na jeho začleňování do společenských vztahů a na nacházení místa na Zemi. Právě na problematice psychotropních látek se ukazuje, že převládají výchovné styly, výchovné strategie předávané z generace na generaci v této historické situaci přestávají stačit a platit. Dnešní generaci rodičů chybějí informace, zkušenosti k tomu, aby byl nalezen vhodný výchovný přístup, tím však opět narůstá význam dalších výchovných institucí, např. školy a všechny další instituce s výchovnou péčí (BUDINSKÁ, VAŇKOVÁ, 2010).

3.3.1. Zástupci rodiny

Matka by měla být na model ženskosti, vzorem lásky, něžnosti. Otec by měl být vzorem mužnosti, organizačních schopností a dovedností. Důležitý je také kontakt dítěte s prarodiči, vzdálenějšími příbuznými a známými rodiny. Tyto kontakty mohou pomoci k sociálnímu osamostatňování dítěte.

Při posuzování podnětnosti rodinného prostředí na rozvoj osobnosti dítěte je důležité znát rodiče a členy rodiny dítěte, jejich klady a zápory (MATĚJČEK, 1989).

Na vývoj osobnosti dítěte má vliv stáří jeho rodičů, úroveň vzdělání rodičů, jejich zaměstnání, postavení v povolání, ve společnosti, pověst rodiny v okolí a spolupráce rodiny se školou. Zaměstnanost rodičů a přítomnost obou rodičů v domácnosti vytvářejí lepší podmínky pro zdravý vývoj osobnosti dětí než nezaměstnanost rodičů a neúplná rodina. Výsledná osobnost dítěte je dána charakteristickými vzorci myšlení, emocí a chování, které určují osobní styl jedinců a ovlivňují jeho interakce s prostředím (ATKINSON, 2003).

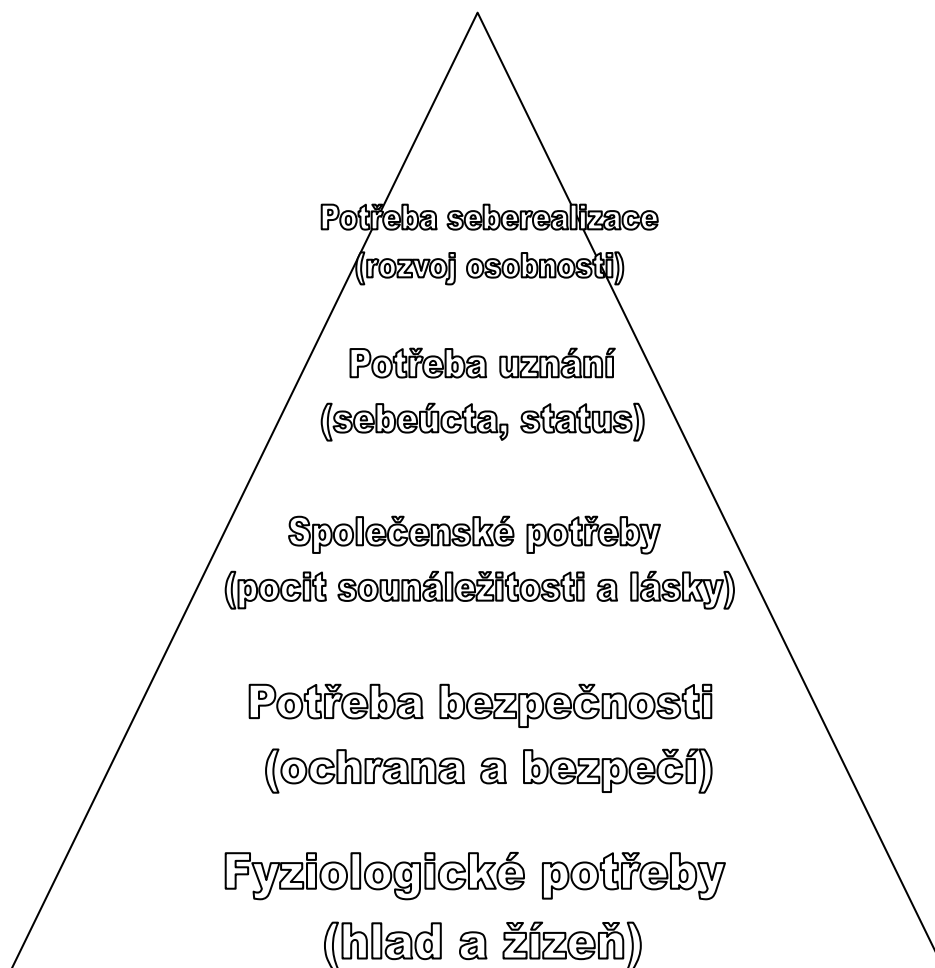
3.3 MOTIVACE

3.3.1 Definice

Pojem motivace z psychologického hlediska je vnímán jako duševní proces, který souvisí se zvýšením aktivity. Někdy to může mít i opačný průběh – pokles aktivity. Podstatou motivace je aktivace jedince (HARTL, 2004).

Každý jedinec (žák, dospělý člověk) má určité své potřeby, které buď uspokojí, nebo neuspokojí. Velmi dobře čitelná je teorie podle A. Maslowa. Teorie vychází z komplexů potřeb a vystihuje jejich prioritu. Obr. 2: Maslowa pyramida potřeb znázorňuje lidské potřeby do jednotlivých poschodí.

V prvním období života jedince uspokojuje jeho potřeby právě rodiče. Postupem času si funkci rozdělí. Část motivačního procesu zastávají rodiče a ve školním prostředí zastává funkci učitel. Žák mění své nároky na potřeby a jejich uspokojení. Rodiče mají jiný vliv na tvorbu motivace u žáka než učitel, ale tento rozdílný přístup utváří a formuje jedince pro budoucí život.



Obr. 2: Maslowa pyramida potřeb

3.3.2 Krátkodobá a dlouhodobá motivace

Podle intenzity a délky trvání rozlišujeme motivaci krátkodobou a dlouhodobou.

Krátkodobá motivace je intenzivnější, silnější. Bohužel vydrží kratší dobu. Krátkodobá motivace je specifická u mladších jedinců. Do této kategorie se zařazují děti předškolního věku a žáci základních škol.

Dlouhodobá motivace se vyskytuje u zralejších, starších jedinců. Motivace se zaměřuje na žáky středních škol oborů s výučním listem i s maturitní zkouškou, na studenty vyšších a vysokých škol. Dlouhodobá motivace vyžaduje velkou míru sebezapření a cílevědomosti (HRABAL, MAN, PAVELKOVÁ 1989).

3.3.3 Pozitivní a negativní motivace

Motivace lze klasifikovat podle toho, jak motivace na žáka působí. Mluví se o pozitivní a negativní motivaci.

Pozitivní motivace upřednostňuje potřebu něco získat. Vede k úspěšnosti, dosáhnutí dobrého výkonu, nebo klasifikačního stupně (známky). Všeobecně úspěch většinou posiluje pozitivní motivaci žáka.

Opačnou klasifikací je negativní motivace, která se zaměřuje na potřebu něčemu uniknout. V případě neúspěchu se vyhnout potrestání. Obecně neúspěch způsobuje u žáka negativní motivační impuls (VÁGNEROVÁ, 2001).

3.3.4 Motivace žáků k učení

Počáteční motivace k učení vzniká u žáků velmi snadno. Často stačí nastínit novou situaci a definovat její vnější znaky. V pozdějším věku především na středních školách u žáků vrcholí intenzita zájmů a velmi snadno u nich vzniká nový zájem na počátečním stupni. Problematictější je další „prohloubení“ motivace (HRABAL, 1984).

Dobrou motivaci ovlivňuje několik faktorů, které jsou vyjádřeny v bodech:

- novost situace, činnosti, školního předmětu nebo
- uspokojení z činnosti,
- úspěch z činnosti,
- pozitivní sociální hodnocení,
- souvislost nové činnosti s činností „starou“ již známou, propojování zkušeností a se zájmy žáka,
- souvislost činnosti s budoucím využitím ve „svém“ životě (další studium na vyšší nebo vysoké škole, zaměstnání).

Motivace k učení a získávání nových vědomostí je dalším z významných předpokladů efektivního učení. Zájem o určitý předmět nebo činnost se prohlubuje v činnosti, ve které žák získá oblibu a uspokojení z výsledků. Velkým ovlivněním je hodnocení společnosti, kde může docházet k upevňování sociálních vztahů, osobních vztahů. Motivace je proces vnitřního zdůvodnění potřeby jedince se učit a zdokonalovat se (HRABAL, 1984).

Existuje však motivace, která působí rušivě. Dochází k tomu v případě nadměrného zabývání se stejnou učební činností nebo školního předmětu. Velkým vlivem má na žáka i neúspěch. Pro efektivitu motivace je dobré zařazovat nejen přestávky, ale i střídání činností (MERTIN, 2008).

3.3.5 Vztah žáka ke vzdělání

Vztah středoškoláka ke vzdělání silně ovlivňuje, v předešlé kapitole zmíněná, motivace. Dlouhodobá motivace žáka se promítá v dosažení osobně důležitého cíle. V jeho případě se jedná o nejlepší výsledky ve škole, bezproblémové ukončení studia a popřípadě zvýšení kvalifikace v následujícím studiu (PAVELKOVÁ, 2002).

Výběr školy na konci 9. tříd může mít faktor motivující nebo demotivující.

Z jednoho hlediska si žák vybere školu a obor, ve kterém se chce zdokonalovat a vidí dobrou vizi do budoucnosti. Obor a studované předměty jej baví. Žáci jsou motivováni nejen ze základní školy, tak i od rodičů nebo všeobecně od společnosti. Rodiče těchto žáků jsou spokojeni, že žák se vzdělává v oboru, který ho baví a v budoucnosti se mu bude nadále věnovat. Někteří žáci jsou vedeni od rodiny, že „musí“, pokračovat ve stopách rodiny. V tomto případě záleží na rodičích, jakou silnou motivaci vyvíjeli na své dítě, aby ho od studia neodradily (PAVELKOVÁ, 1990).

Druhým faktorem výběru střední školy je špatná zkušenost s dobrými nebo dostačujícími výsledky ze základní školy. Kvůli výsledkům je nucen si vybrat školu s oborem, který je zakončen závěrečnou zkouškou. Tito žáci si zvolili jednodušší cestu k dospělosti. Svoji roli sehrává i rodina a její ekonomická situace, sociální postavení, stimulace a hodnotový systém. Studium je rozděleno na teoretickou a praktickou část. Ze základní školy mají menší vztah k teoretické části, a proto žáci preferují část praktickou. Vztah k praktičnosti a fyzické práci žáci získávají již v rodině. Učitel odborného výcviku si všimne, zda žák byl v rodinném prostředí veden k praktičnosti. Pokud žák je při činnostech šikovný, přináší mu to uspokojení, rozvíjí se v dovednostech, návycích a postojích. Příznivě je ovlivněn pro formování charakteru (ČÁP, MAREŠ, 2001).

4. PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části jsem rozebrala problematiku rodiny a vliv rodiny na dítě (žáka). Základní problematika je v úskalí plnění funkce rodiny. Od jednotlivých funkcí rodiny se rozvíjí vývoj dítěte, žáka základní školy, žáka střední školy a v poslední řadě i studenta na vyšších nebo vysokých školách. Základní vzorce v chování každé dítě dostane od rodiny.

V praktické části jsem se zaměřila na vztahy žáka ke škole a studiu na střední škole a vztahy žáka k rodině. Samotný výzkum se týká respondentů z učebních a maturitních oborů.

4.1 CHARAKTERISTIKA STŘEDNÍ ŠKOLY

Střední škola hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov, s.r.o. je centrem odborné přípravy a zajišťuje teoretickou a odbornou výchovu, vzdělávací programy pro žáky i dospělé. Živnostenská škola (založena 1893) a nyní i střední hotelová škola (1992) připravuje odborníky pro všechny činnosti restauračních a hotelových služeb.

Zakladatelem a zřizovatelem školy je Svaz českých a moravských spotřebních družstev Praha, škola je zařazena do sítě soukromých škol. Škola je aktivním členem Asociace kuchařů a cukrářů ČR, Asociace hotelů a restaurací ČR. Získané vzdělání je rovnocenné vzdělání získanému ve státní škole. Absolventi mají právo přihlásit se na jakoukoliv vysokou školu, vyšší odbornou školu či nastoupit do zaměstnání.

Od 1. září 2005 bylo zřízeno odloučené pracoviště školy ve Vrchlabí. Hotelová škola ve Vrchlabí a v Hronově se specializuje na přípravu absolventů základních škol v maturitních oborech Hotelnictví a turismus, Hotelnictví a wellness, Cestovní ruch. V učebních oborech Kuchař, Číšník, Servírka, Kuchař-číšník, Cukrář a Dietní stravování. Pro vyučené jsou určeny nástavbové obory Podnikání a Moderní podnikatel. Studium je organizováno jako denní i dálkové při zaměstnání. K aktivitám školy patří odborné kurzy zaměřené na požadavky praxe.

4.2 OBORY VZDĚLÁVÁNÍ

Obory vzdělání s maturitní zkouškou

- 65–42-M/01 Hotelnictví (denní forma studia)
- 65–42-M/02 Cestovní ruch (denní forma studia)
- 64–41-L/524 Podnikání (denní i dálková forma studia)

Obory vzdělání s výučním listem

- 65–51-H/01 Kuchař – číšník (denní forma studia)
- 29–54-H/01 Cukrář (denní forma studia)

4.3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

V bakalářské práci je výzkumným problémem vztah žáka ke studiu a motivace středoškoláka ke školnímu výkonu.

Cíle výzkumu:

- Zjistit jaká motivace vede ke studiu na střední škole.
- Zda rodiče dohlíží na připravenost žáků do školy.
- S kým žák prožívá svůj volný čas.

Na základě výše uvedených cílů byly stanoveny hypotézy:

- Největší motivací je zájem o studium.
- Rodiče na střední škole na své děti nedohlíží.
- Nejvíce volného času tráví se svými vrstevníky (kamarády, spolužáky).

4.4 METODA

4.4.1 Výzkumný soubor

Šetření bylo provedeno na Střední škola hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov, s. r. o. ve školním roce 2010/2011. Výzkumný soubor byl tvořen ze dvou skupin žáků. První skupina byla tvořena z žáků studující učební obory (Kuchař, Číšník, Servírka, Kuchař-číšník) a druhá skupina byla sestavena z žáků studující obory ukončené maturitní zkouškou (Hotelnictví a turismus a Management turismu s služeb).

4.4.2 Metodologie výzkumu

Použité metody pro získání informací:

- dotazníkové šetření,
- statistické zpracování výsledků,
- rozhovor s třídním učitelem.

Dotazníkové šetření je metodou výhodnou pro následné statistické zpracování údajů. Dále statistické údaje byly doplněny rozhovorem s třídním učitelem o problematice vztahů žáků k výuce i mimo ní a o komplikacích, se kterými se během školního roku setkali. Třídní učitel se setkává s žákem i jeho rodiči, popřípadě s jeho zákonnými zástupci a výzkum nabude i jiných hodnot a závěrů. Propojení dotazníku a rozhovoru povede k lepšímu nadhledu problematiky formativního vlivu rodičů na středoškoláka a jeho chování.

Dotazník je rozdělen na 3 části. V první části je zaměřen na základní informace žáka. Druhá část je věnována vztahům žáka ke škole a studiu a třetí část se zabývá vztahem k rodině a členům rodiny.

4.4.3 Sběr dat

Distribuci dotazníků jsem předem domluvila se zástupcem ředitele školy pro teoretickou výuku. Sestavil mi rozvrh, kdy jsem mohla uskutečnit distribuci a sběr dat. Domluvil mi i schůzky, kdy jsem mohla provést rozhovor s třídními učiteli. V každé třídě jsem žáky seznámila se záměrem sběru dat. Dotazník je sestavený tak, aby se zachovala anonymita. Otázky v dotazníku jsou otevřené i uzavřené.

5. VÝSLEDKY A DISKUZE

Ve školním roce 2010/2011 jsem žákům Střední školy hotelnictví a podnikání SČMSD v Hronově rozdala dotazníky. Specifikovala jsem jim účel zpracování dotazníku a podala jim základní instrukce k vyplňování dotazníků. Časově vyplňování nebylo omezeno. Dotazník se skládal z 20 otázek.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 125 žáků této školy. Záměrně jsem volila obory, které jsou zakončeny závěrečnou zkouškou i obory končící maturitní zkouškou.

5.1 ANALÝZA DAT Z DOTAZNÍKU

Dotazník byl rozdělen na 3 základní části.

- V první části je cílem zjistit základní informace o žákovi.
- Druhá část se zabývá vztahem žáka ke škole a studiu vybraného oboru.
- Třetí část se zaměřuje na vztah k rodině.

V jednotlivých grafech jsou znázorněny dohromady obory ukončené závěrečnou zkouškou a maturitní zkouškou.

Tabulka č. 1: Počet žáků rozděleno podle pohlaví.

Otázka č. 1: Moje pohlaví je:	
Muž	Žena
65	60

Tabulka č. 2: Počet žáků rozděleno podle věkové kategorie.

Otázka č. 2: Můj věk je:		
15 – 16 let	17 – 18 let	18 a více let
42	66	17

Tabulka č. 3: Počet žáků rozděleno podle oboru střední školy.

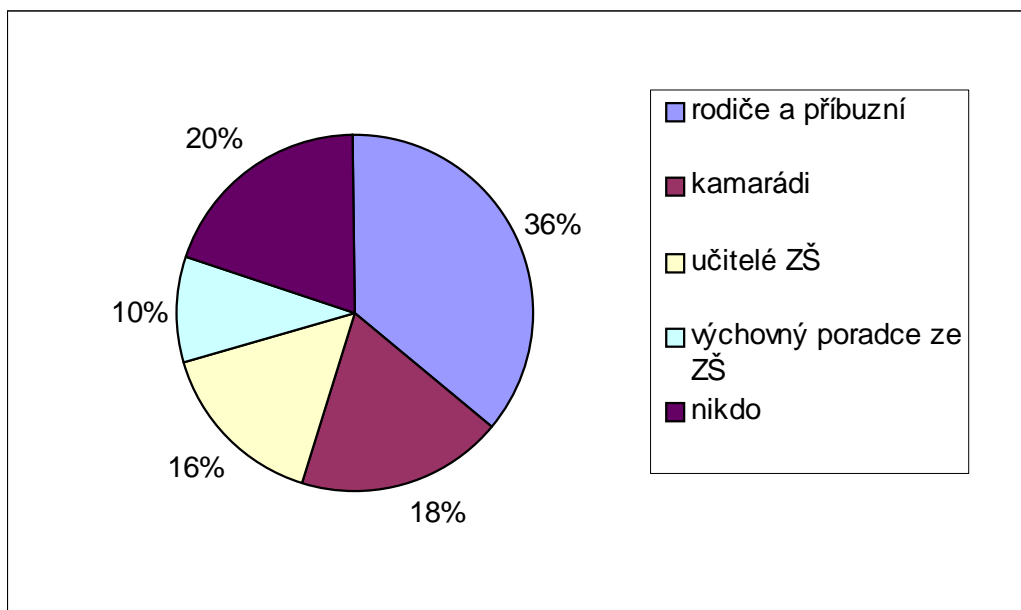
Otázka č. 3: Studuji na střední škole:	
Obor ukončený závěrečnou zkouškou	Obor ukončený maturitní zkouškou
71	54

Tabulka č. 4: Počet žáků rozděleno podle ročníku.

Otázka č. 4: Studuji v ročníku:			
1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
48	22	41	14

Otázka č. 5: Při výběru školy mi radili:

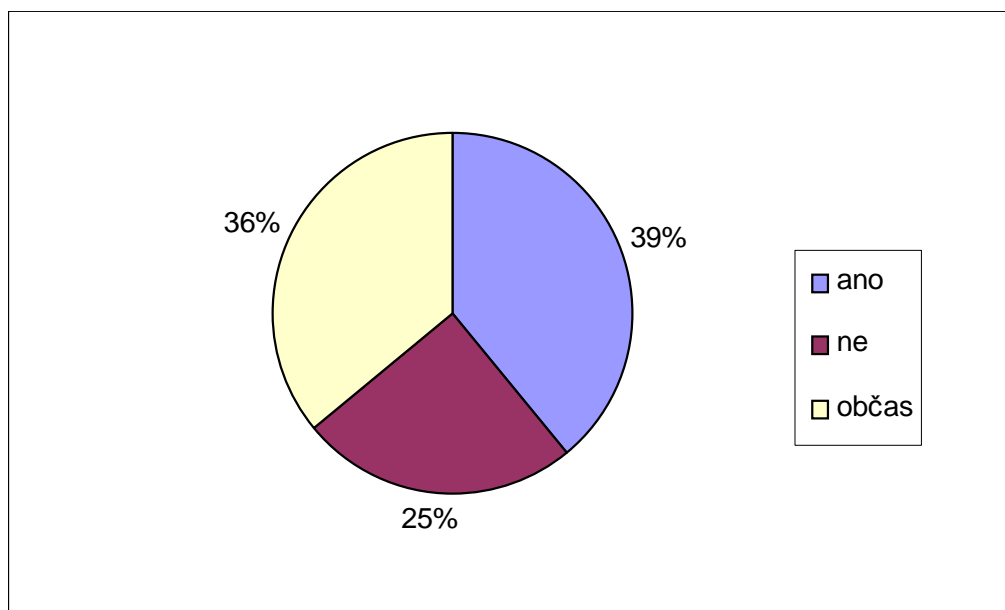
Graf č. 1: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 5



Na výše uvedeném grafu č. 1 jsou znázorněny odpovědi na otázku č. 5. Z grafu vyplývá, že nejvíce žáků se radilo při volbě školy s rodiči nebo s příbuznými. Z dotazníkového šetření lze vyčíst, že 36 % žáků spoléhá na radu rodičů nebo příbuzných. Na druhém procentuálně zastoupeném místě (20 %) je samostatné rozhodování ve volbě školy a radu od rodičů či příbuzných nepotřebují. Jedná se o žáky, kteří se sami rozhodovali a měli o své budoucnosti jasno. První skupina si raději nechala poradit od rodiny. Zvláštní skupinu tvoří žáci, kteří raději svou budoucí školu prokonzultovali s učiteli (16 %) nebo s výchovným poradcem ze základní školy (10 %).

Otázka č. 6: Jsem spokojená/y ve škole, kterou studuji:

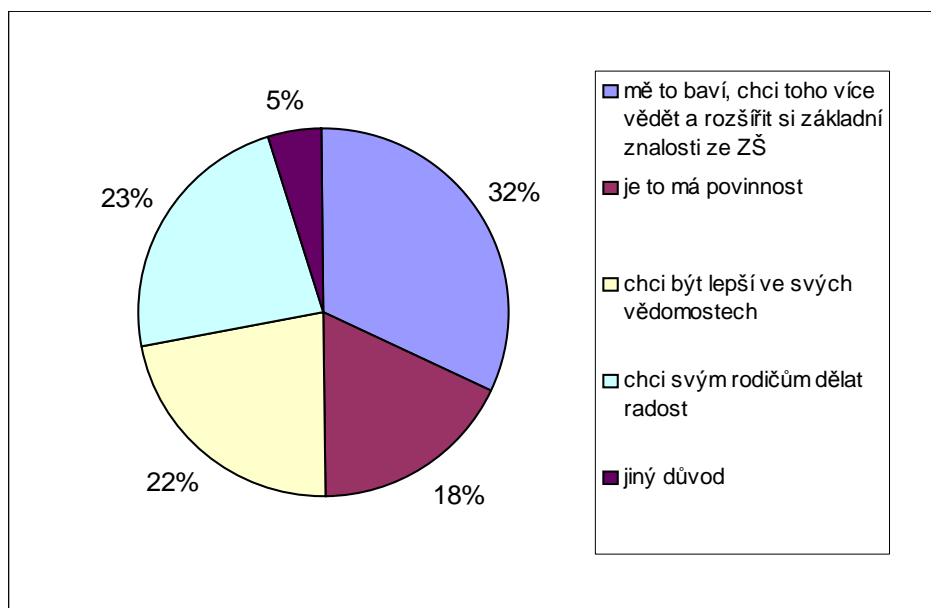
Graf č. 2: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 6



Graf č. 2 znázorňuje spokojenost žáka na vybrané škole. Z uvedeného grafu č. 2 je patrné, že žáci v 39 % jsou s výběrem školy spokojeni. Tato myšlenka zahrnuje nejen spokojenost s prostředím, s učiteli, ale i se spolužáky. V 36 % jsou žáci spokojeni jen občas. Je to dáno také tím, že teoretická výuka se střídá s výukou praxe nebo odborného výcviku. Poslední část žáků (25 %) tvoří jedinci, které se na škole nelíbí vůbec. Může to být spojeno s nevhodným výběrem školy, neoblíbenými předměty, učiteli, ale i nezařazením se do kolektivu třídy.

Otázka č. 7: Chodím do školy, protože:

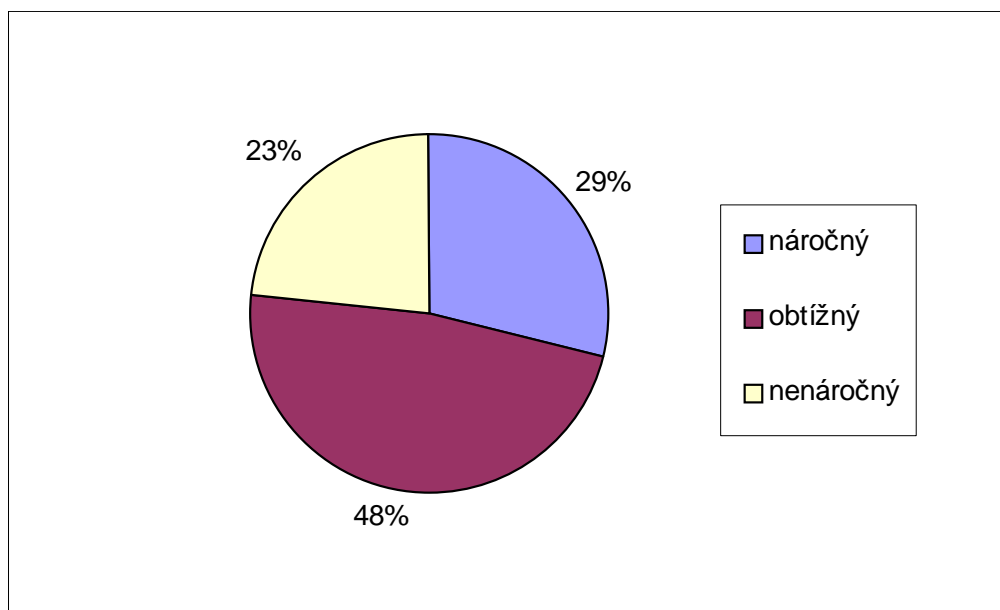
Graf č. 3: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 7



Z výše uvedeného grafu č. 7 vyplývá, že žáci chodí do školy, protože je baví škola a vybraný studijní obor. V další řadě si chtějí rozšířit své znalosti ze základní školy a chtějí se dozvědět více (32 %). Na škole, kde jsem provedla dotazníkové šetření, žáci s teoretickými předměty absolvují nejméně 4krát za školní rok odborné exkurze. Žáci, kteří odpověděli s 23 % zastoupením, chtějí svým rodičům dělat radost. Tzn., že ještě své studium na střední škole neberou jako počáteční start do svého pracovního života. Neopomenutelnou skupinu tvoří žáci (22 %), kteří chtějí být lepší a dokonalejší ve svých vědomostech a dovednostech. V roli může hrát i malá a zároveň užitečná soutěživost ve třídě. Další skupina dotazovaných žáků odpověděla na tuto otázku, že docházku do školy vnímají jako povinnost (18 %). Poslední položku (5 %) tvořil jiný důvod. Většinou jsem se setkávala s odpovědí: „ještě nechci pracovat“.

Otázka č. 8: Vybraný obor je pro mě:

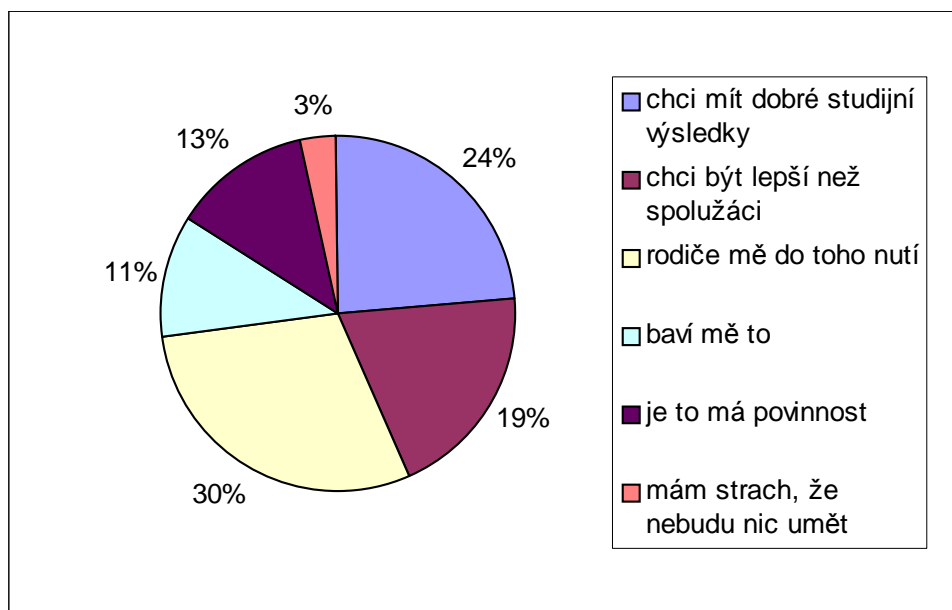
Graf č. 4: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 8



Otázka č. 8 je znázorněna na grafu č. 4. Je patrné, že vybraný obor je z 48 % pro žáka obtížný, ale zvladatelný. Mají zájem se vzdělávat v daném oboru, i když jsou některé předměty pro něho obtížnější. Žáci (29 %) považují svůj obor za náročný. Z podrobnějšího zkoumání jde o obory ukončené maturitní zkouškou, protože podle učebního plánu absolvují 3 cizí jazyky. Jako nenáročný obor vyplnilo 23 % žáků, kteří studují obory ukončené závěrečnou zkouškou. Snadnost studia ulehčuje střídání teoretické výuky s odborným výcvikem v intervalu dvou týdnů. Maturitní obory mají jen 2 měsíční praxi za celý školní rok.

Otázka č. 9: Učím se, protože:

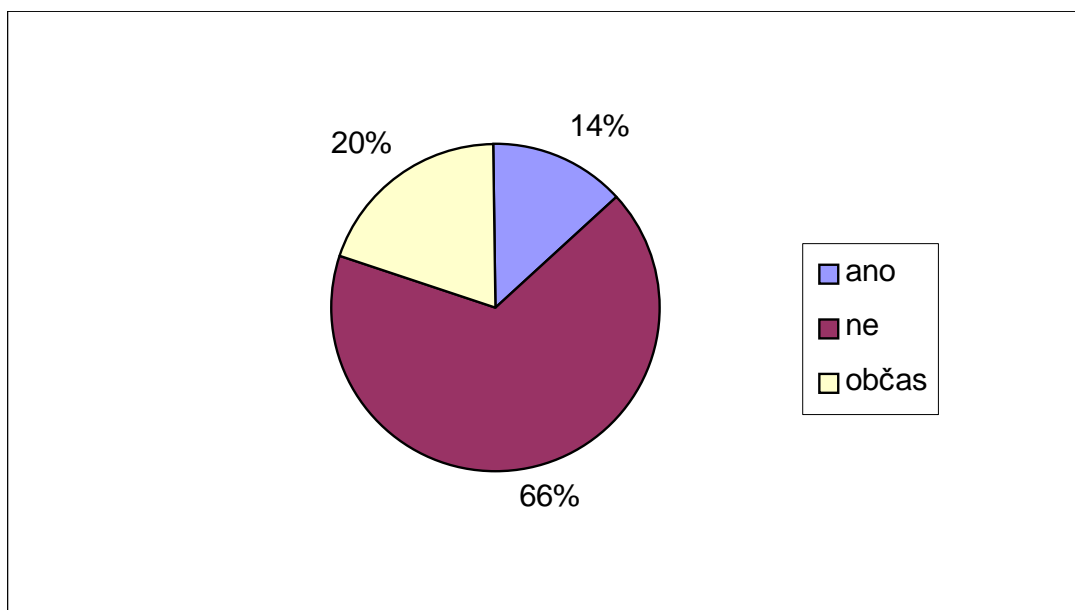
Graf č. 5: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 9



Na grafu č. 5 je znázorněn důvod učení a sebevzdělávání. Největší skupinu zastupují žáci (30 %), kteří jsou nuceni rodinou se vzdělávat. Každé rodič chce mít radost ze svého dítěte a jeho výsledků ze studia. Radost vyplývá nejen ze studijních výsledků, ale k dobrému zajištění v budoucím pracovním životě a následně zajištění své budoucí rodiny. Druhou skupinu tvoří žáci (24 %), kteří jdou za svými dobrými studijními výsledky. Motivací zde může být nástavbové studium, které škola nabízí po absolvování učebního oboru a nebo na přípravu studia na vyšší odborné škole či vysoké škole. Ve škole, ale nejvíce ve třídách, existuje tzv. soutěživost (19 %). Každý žák potřebuje jinou míru soupeření. Někdy to vede k lepším výsledkům, nebo naopak soutěživost mezi spolužáky může mít stagnační stav. Žáci (13 %) svou docházku a učení se k odbornosti berou jako svoji povinnost. Nejlepším stavem, který mohl nastat, je zobrazen v 11 %. Zakroužkovaná odpověď „baví mě to“ je snem všech rodičů a učitelů. Odráží se zde velká motivace pro obor.

Otázka č. 10: Pomáhají mi rodiče s přípravou na výuku:

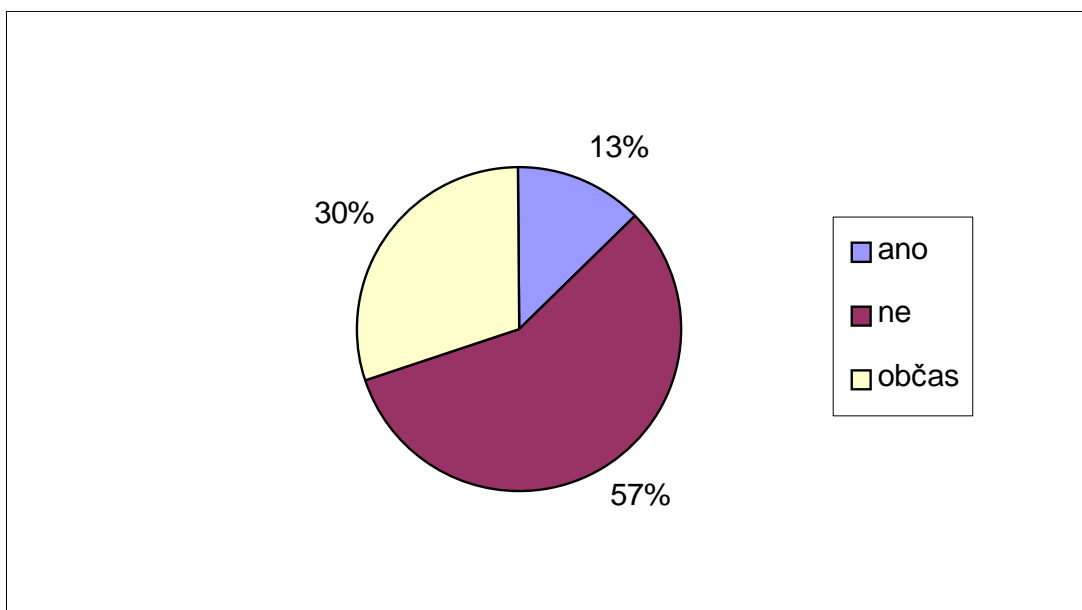
Graf č. 6: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 10



Výsledky odpovědi na otázku č. 10 jsou uvedeny na grafu č. 6. Podle grafického znázornění je zřetelné, že většina rodičů svým dětem ve studiu a hlavně v přípravě na výuku nepomáhají (66 %). Je to dáno třeba tím, že rodiče mají jiný obor vzdělání, než jejich dítě. Nebo dalším důvodem může být v dnešní době nedostatek času ze strany rodičů, neboť jsou vytíženi v pracovním prostředí. Z dotazníku vyplývá, že 20 % rodičů má částečnou snahu svým dětem pomáhat, aby dosáhli lepších školních výsledků. Pouhých 14 % žáků hodnotí své rodiče jako maximálně nápomocné ke svému studiu.

Otázka č. 11: Kontrolují rodiče moji připravenost na výuku:

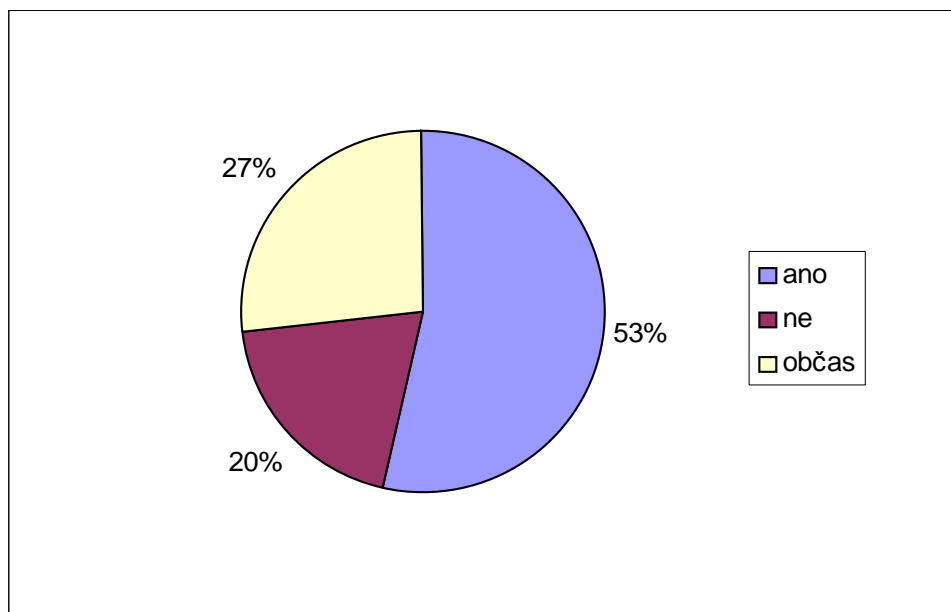
Graf č. 7: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 11



Otázka č. 11 se zabývala problematickou, zda rodiče zkontrolují své děti v přípravě na vyučování. V převážné většině rodiče nekontrolují své děti v připravenosti na výuku (57 %). V porovnání s předešlým grafickým znázorněním č. 6 se výsledky v odpovědi téměř shodují. V odpovědi „ne“ jsou zahrnuti i žáci, kteří jsou přes týdenní výuku ubytovaní na Domově mládeže. Někteří rodiče ještě na střední škole své děti mají pod dohledem a občas své děti kontrolují. V pouhých 13 % rodiče provádí kontrolu pravidelně.

Otázka č. 12: Kontrolují rodiče mé studijní výsledky:

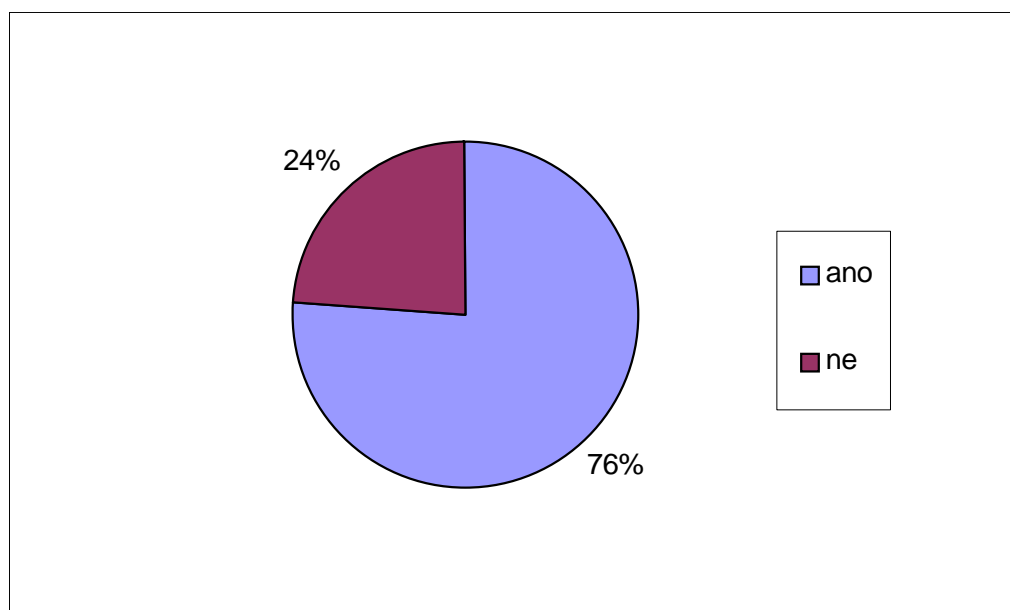
Graf č. 8: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 12



Z grafu č. 8 lze vyčíst úplně jinou charakteristiku ze strany rodičů. Informovanost rodičů o studijních výsledcích svého dítěte. Největší skupina žáků (53 %) hodnotila své rodiče odpovědí „ano“. Důvodem může být povinné školné, které je stanoveno ve smlouvě o studiu. Žáci platí za studium v oboru ukončeném závěrečnou zkouškou i maturitní zkouškou. Rodiče mají zájem průběžně sledovat studijní výsledky svého dítěte. Občasná kontrola je zastoupena ve 27 %. Rodiče, kteří nemají zájem sledovat studijní výsledky svého dítěte, jsou zastoupeni v 20 %.

Otázka č. 13: Rodiče považují mé studijní výsledky za důležité a přikládají jim velký význam:

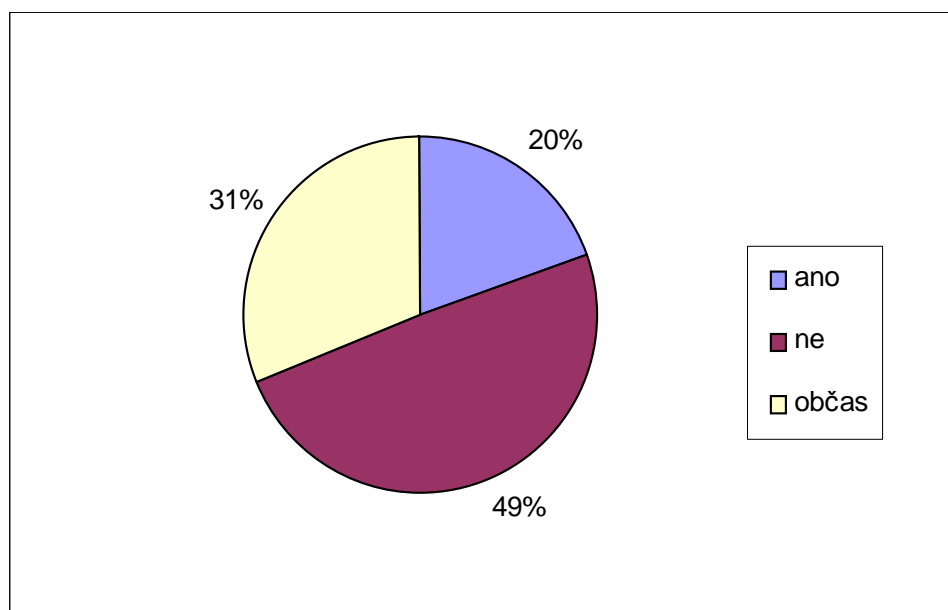
Graf č. 9: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 13



Otázka č. 13 se zabývá problematikou studijních výsledků. Na výše uvedeném grafu č. 9 se žáci domnívají, že rodiče přikládají velkou váhu studijním výsledkům svého dítěte a berou je v životě za důležité (76 %). Každý otec i matka chtějí pro svého potomka to nejlepší. Motivací dobrého prospěchu může vést i prospěchové stipendium spojené s finančními prostředky. Pouze 30 žáků (24 %) odpovědělo, že rodiče neberou ohled na jejich studijní výsledky.

Otázka č. 14: Domnívám se, že bych dosáhl/a lepších výsledků, kdyby se mi rodiče více věnovali:

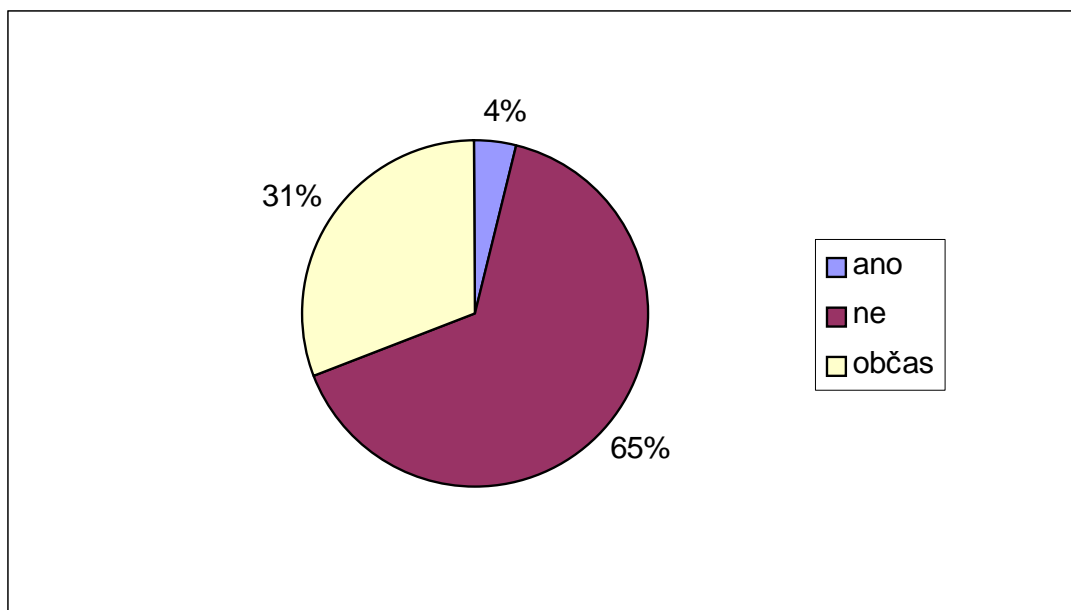
Graf č. 10: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 14



Na grafu č. 10 jsou vidět míry odpovědí na otázku č. 14. Konkrétně 49 % žáků si myslí, že na dosažení lepších studijních výsledků nemají vliv rodiče. Odpověď „občas“ vyplnilo 31 % žáků. Poslední skupina žáků (20 %) se domnívá, že rodiče na jejich studijní výsledky mají vliv. Shodných výsledků podává i otázka č. 10 a č. 11, kdy rodiče v 14 % svým dětem pomáhají a jsou jim nápomocné v přípravě na vyučování. A 13 % rodičů své děti kontrolují v připravenosti na školní výuku.

Otázka č. 15: Bojím se přijít domů, když ve škole dostanu špatnou známku:

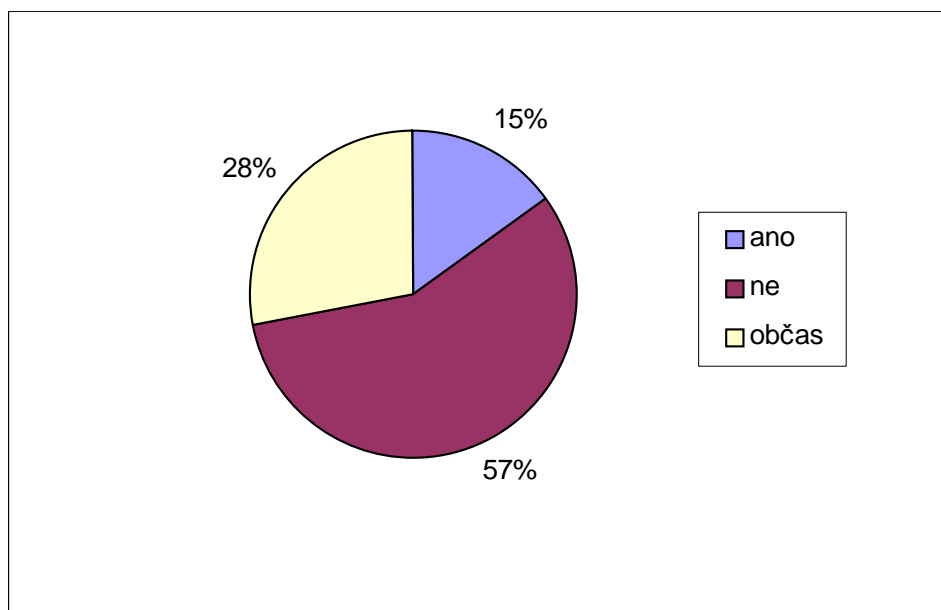
Graf č. 11: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 15



Příznivé výsledky znázorňuje graf č. 11. Většina žáků (65 %) se nebojí přijít domů se špatným hodnocením. Z předešlého grafu č. 8 lze vyčíst, že 20 % rodičů se o prospěch svého dítěte nezajímá. Vyplývá to, že v rodině panuje velmi dobrý vztah mezi rodiči a dítětem nebo úplný nezájem o studium dítěte. Poměrně velké zastoupení je u žáků, kteří se někdy bojí přijít domů (31 %). Ze všech 125 respondentů se bojí pouhých 5 žáků přijít domů kvůli špatnému hodnocení.

Otázka č. 16: Mám pocit, že by se mě rodiče měli více věnovat:

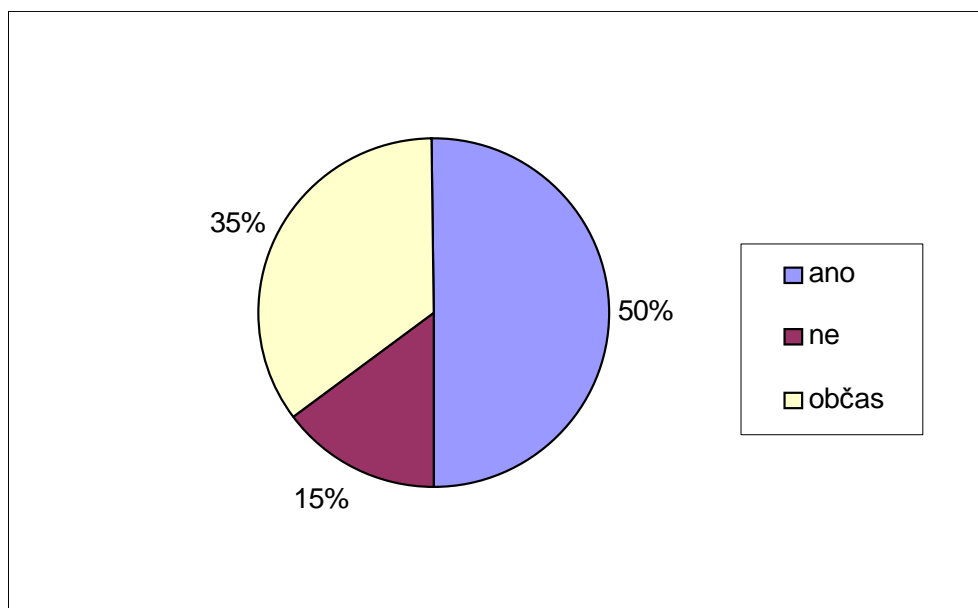
Graf č. 12: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 16



Z grafu č. 12 je znázornění pocitu žáka k rodičům. Jedná se o středoškoláky, kteří už si budují vlastní život s vlastními názory a nemají pocit zanedbávání ze strany rodičů. Bez pocitu zanedbávání hodnotili své rodiče v 57 %. Žáci s občasným pocitem je zastoupeno v 28 %. A žáci, kteří vyžadují svou pozornost, jsou zahrnuti v 15 %. Rozdílné procentuální zastoupení je dáno čtyřletým věkovým rozptýlením respondentů.

Otázka č. 17: Zajímají se rodiče o mé školní aktivity:

Graf č. 13: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 17

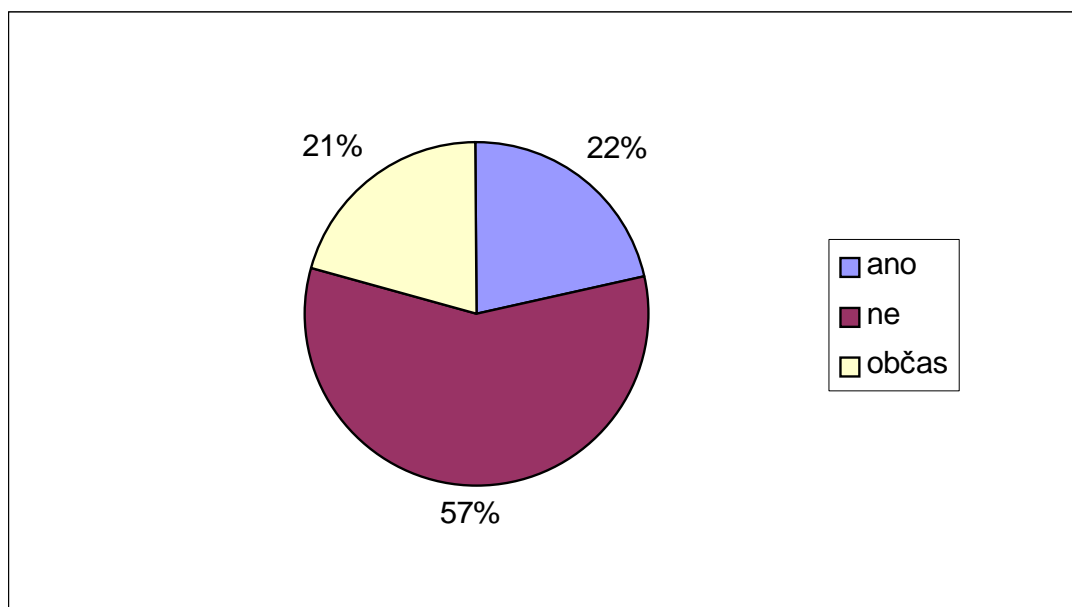


Otázka č. 17 se zajímá o odpovědi z hlediska školní aktivity žáků. Z grafu č. 13 lze vyčíst, že 50 % rodičů se zajímá o aktivity svého dítěte. Poměrně velká část rodičů (35 %) má částečný přehled o činnostech žáka ve škole a 15 % rodičů se o aktivity žáka ve školním prostředí nezajímá.

Na zkoumané škole probíhají kromě klasického vyučování také odborné kroužky nebo kurzy, které se konají mimo teoretické a praktické vyučování.

Otázka č. 18: Zajímají se rodiče o mé mimoškolní aktivity:

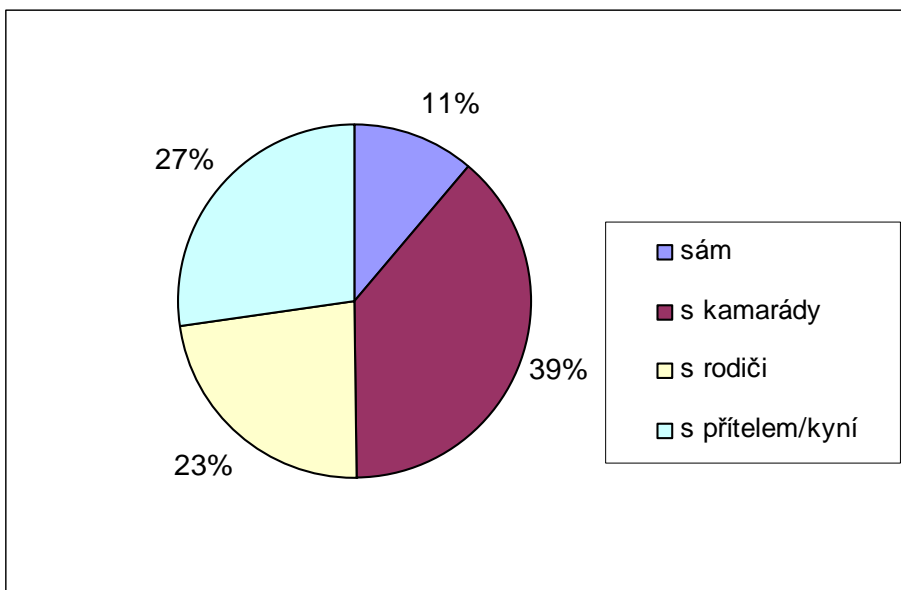
Graf č. 14: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 18



Otázka č. 18 je znázorněna v grafu č. 14. V 57 % žáci odpověděli na otázku s negativní odpovědí. V tomto případě se rodiče nezajímají o volný čas svého dítěte. Volnočasové aktivity, o které se rodiče zajímají, jsou zastoupeny v 22 %. Podle názorů žáka se rodiče zajímají o průběhu volného času jen částečně (21 %). Z následujícího grafu č. 15 je patrné, že volný čas nejvíce tráví ve společnosti svých vrstevníků.

Otázka č. 19: Volný čas nejvíce prožívám:

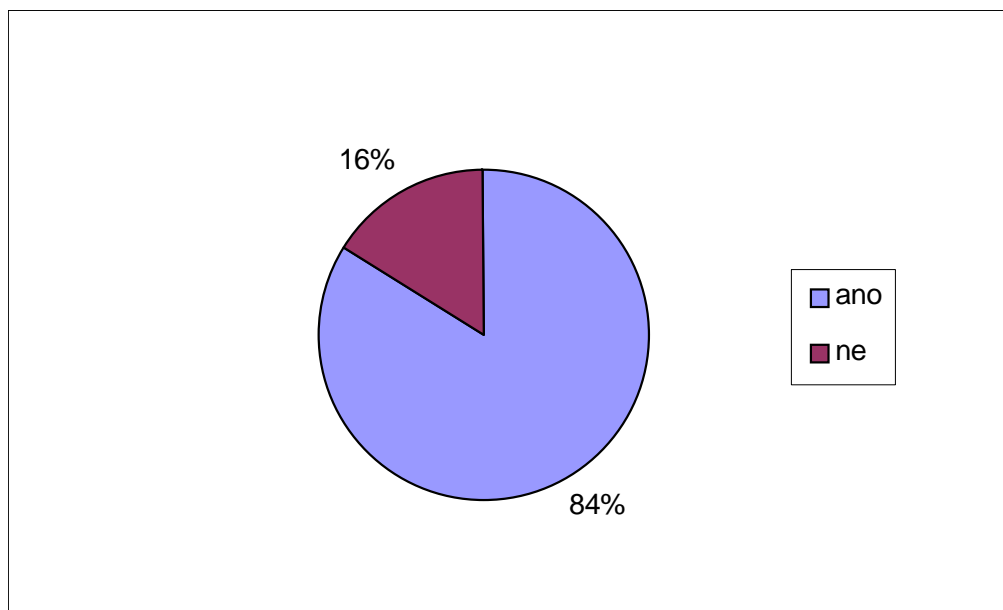
Graf č. 15: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 19



Volnočasových aktivit se zabývá otázka č. 19, která je graficky znázorněna v grafu č. 15. Nejpočetnější skupinu tvoří žáci, kteří tráví svůj volný čas s kamarády nebo spolužáky (39 %). Neboť velkou část respondentů tvoří žáci ve věkové skupině od 17 a více let, proto tráví svůj volný čas v přítomnosti přítele nebo přítelkyně (27 %). Na střední škole se vyskytuje skupina žáků, kteří prožívají mimoškolní čas s rodiči (23 %). Poslední skupinu tvoří žáci, kteří tráví svůj čas samostatně (11 %).

Otázka č. 20: Až budu mít svoji rodinu, chtěl/a bych, aby se podobala té, ve které jsem vyrůstal/a:

Graf č. 16: Grafické znázornění odpovědi otázky č. 20



Poslední otázka č. 20 se věnuje spíše subjektivnímu pocitu žáka. Z grafu č. 16 je patrné, že z velké části (84 %) by žáci chtěli mít podobnou rodinu, v jaké vyrůstali. V takovém posouzení hraje roli více proměnných faktorů. Nejen dobré vztahy mezi otcem a matkou, nebo sourozenci, či vzájemnými vztahy, ale i komunikace, důvěra atd. Pouhých 16 % se domnívá, že by svou budoucí rodinu změnili.

5.2 ANALÝZA DAT Z ROZHOVORU

Zástupce ředitele pro teoretickou výuku mně seznámil se školním řádem a celkovým chodem školy.

Obory ukončené závěrečnou zkouškou

(Obory u níže uvedených tříd jsou stejné – Kuchař, Kuchař-číšník, Číšník, Servírka)

Třídní učitelka – 1. A

Po řízeném rozhovoru jsem došla k těmto závěrům. V prvním ročníku oboru Kuchař, Kuchař-číšník, Číšník jsou žáci spíše z problémových rodin. V této třídě jsou zastoupeny děti z úplných, neúplných i náhradních rodin. Jejich společenské cítění je u každého žáka jiné. Třídní učitelka měla velký problém „uspořádat“ jejich kvality. Ke každému žákovi musí přistupovat zvlášť, ale v každém případě spravedlivě.

Nejdiskutovanější otázkou a problémem ze strany žáků bylo kouření před školou. Ocitli se na začátku „školního maratónu“ a čeká je dlouhá práce ve vzdělávání a bohužel i ve výchově, protože ze strany rodičů nebyla dostatečná.

Během prvního pololetí došlo ve třídě u dvou dívek k otěhotnění. Škola v takovém případě dívkám nabídne individuální vzdělávací plán.

Při volbě studijního oboru se převážně radili s rodiči. Některým žákům nedovolily neuspokojivé studijní výsledky ze základní školy, aby se přihlásili na studijní maturitní obor.

Třídní učitelka – 2. A

Rozhovor s třídní učitelkou byl velmi zajímavý. Vztah se žáky a i jejich rodiči měla velmi kladný. Bylo to dáno asi její osobitostí k profesi. V prvním ročníku se v její třídě sešlo 28 dětí. Do druhého ročníku však postoupilo jen 22. Někteří studium vzdali hned na začátku září a někteří bojovali celý školní rok. Setkala se i s žákem z romské menšiny, jehož rodiče si přáli, aby jejich syn tento obor vystudoval. Cílevědomost žáka však vydržela pouze do konce 1. pololetí.

Ve třídě vznikl výborný kolektiv, žáci se k sobě chovají vstřícně. Říká, že neexistuje třída, kde by nebyl nějaký výchovný problém. Ale i přes problémy, které řešila nejprve sama, pak s výchovným poradcem, tak třídu vždy utužilo a věří, že ve třetím ročníku budou jejich výsledky excelentní.

Třídní učitel – 3. A

Jediný třídní učitel, u kterého jsem provedla dotazníkové šetření. Stejně jako v 1. A a 2. A měl stejné nebo podobné problémy. Největší vliv na žáky měl jeden smutný případ. Velmi oblíbenému žákovi zemřela matka, která do něho vkládala velkou naději, že do svého života má velmi dobře nakročeno. Přidaly se psychické problémy a žák studium přerušil.

Důkladnou spolupráci s rodiči a jejich dětmi je vychoval k obrazu svému. Vyskytují se zde děti z problémových rodin, ale společnou cestou řešení problémů dokázal neuvěřitelné. Tento rok 3. A čeká žáky závěrečná zkouška a jejich třídní učitel pevně věří, že jejich závěr studia dopadne pro všechny dobře. K rozhovoru dodal, že většina žáků chce pokračovat v nástavbovém studiu, který také škola zajišťuje.

Bohužel se také setkal i s arogancí rodičů. Problém viděl hlavně v záškoláctví. Rodiče měli tendenci svoje děti kryt a nechtěli tento výchovný problém řešit.

Obory ukončené maturitní zkouškou

(Obory u níže uvedených tříd jsou stejné – Hotelnictví a turismus a Management turismu s služeb)

Třídní učitelka – 1.HŠA

Tato třída mě zaujala při prvním pohledu. První kontakt jsem měla při rozdávání dotazníků. Třídní učitelka si po 20ti-leté praxe tuto třídu velmi pochvalovala. Jedná se o učitelku, která se vždy obávala třídních schůzek, jelikož prý neexistovalo jedno setkání s rodiči, které by bylo nekonfliktní. V tomto školním roce měli již dvě setkání s rodiči nebo zákonnými zástupci. Jedna schůzka byla seznamovací a organizační a druhá byla klasifikační. Učitelka byla velmi spokojena s přístupem rodičů a viděla jejich odraz ve svých žácích. V předešlých letech se však

setkala s tím, že nikdy nepoznala rodiče žáka za celou délku studia (na rodičovské setkání nechodili) a jedinou domluvou bylo elektronické nebo telefonické spojení.

Nyní je s žáky a i jejich rodiči ve spolupráci velmi spokojena. Žáci se již v prvním pololetí zúčastnili nepovinných soutěží v gastronomii. Nelze u žáků opomenout velký zájem o studium oboru Hotelnictví.

Třídní učitelka – 3. HŠA

Hodnocení třídy od prvního ročníku se vyvíjelo každým rokem jinak. Ale největší podíl mají sami žáci. V prvním ročníku se postupně seznamovali a ve druhém ročníku přinesli do třídy „zdravou“ soutěživost mezi sebou. Třídní učitelka podotýká, že studijní výsledky se ohromně zlepšili a na školních poradách tomu ostatní učitelé nechtěli uvěřit. Odrazilo se to také na výsledném hodnocení. Z 19 žáků dosáhlo 8 žáků prospěch s vyznamenáním. Velkou motivací zde mohla hrát roli i studijní stipendia, jímž škola odměňuje žáky s výborným studijním prospěchem. Na konci studia oboru Cestovní ruch čeká žáky maturitní zájezd, na kterém už v letošním roce někteří začali pracovat.

Třídní učitelka – 4. HŠA

Nejméně početní třídou je 4. HŠA. Třídní učitelka je s morálkou této třídy velmi spokojená. Před třemi roky do prvního ročníku nastoupilo 26 žáků. U některých bylo na první pohled vidět, že se jim na škole nelíbí, ale plní přání svých rodičů. Netrvalo však dlouho a tito žáci třídu opustili. Velkým problémem v této třídě byla školní docházka. Neustále řešila velké množství zameškaných hodin a v horším případě i hodiny neomluvené. Rozhovorem s rodiči a vzájemnou spoluprací vždy však problémy vyřešili. Většina žáků z této třídy byla ubytovaná na Domově mládeže a z tohoto důvodu nemohli být zcela rodiči kontrolováni. V letošním roce je čeká maturita a už dnes od některých žáků ví, že mají zájem se dále vzdělávat v oboru Hotelnictví na vyšší nebo vysoké škole.

5.3 SHRNU TÍ

Podle dotazníkového šetření a rozhovorů s třídními učiteli je patrné, že rodina má velký vliv na výchovu a další vývoj dítěte.

Z dotazníku je patrné, že rodiče mají značný vliv při výběru střední školy pro své dítě. Žáci do školy z velké většiny chodí kvůli novým znalostem, rozšíření základních znalostí ze základní školy a z důvodů, že je škola i vybraný obor baví. Velký počet žáků odpověděl, že chtějí mít dobré studijní výsledky, ale také chtějí svým rodičům dělat radost a učit se kvůli nim.

Rodiče se na přípravě do výuky nepodílejí. Jedná se o střední školu, kde důsledná kontrola není tak žádoucí jako na základní škole. Ovšem kontrolu svého dítěte o průběhu studia rodiče v 53 % hlídají a dozorují. Ale zarážející je zjištění, že se rodiče nestarají o volnočasové aktivity svého dítěte.

Hypotéza, že největší motivaci zaujímá zájem o studium, se potvrdila. Žáci v této otázce odpověděli, že se chtějí dále vzdělávat, získávat nové poznatky a rozšiřovat vědomosti získané na základní škole. Zájem o studium potvrdilo 32 % respondentů.

Hypotéza, že rodiče na své děti nedohlíží, se také potvrdila. Z celkových 125 dotazovaných potvrdilo tuto hypotézu z 57 %. Nedá se zde mluvit od zanedbávání péče, ale spíše o tom, že dohled nad přípravou a pomocí s přípravou na vyučování je žádoucí hlavně v raném věku školáka. Na střední škole by se měl žák připravovat sám, a pokud by se vyskytly nějaké studijní problémy, měl by vědět, že rodina a členové rodiny ho mohou podpořit. Někdy rodiče nemají vystudovaný stejný studijní obor nebo se profesně odlišují od oboru žáka a tím svému dítěti nemohou pomoci se studiem.

Hypotéza, že nejvíce volného času středoškolák prožívá s kamarády, se také potvrdila. Nejpočetnější část tvořila věková skupina od 17 do 18 let. Volnočasové aktivity žáci tráví ve společnosti svých kamarádů a spolužáků z 39 %.

6. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit vliv rodiny na osobnost žáka studující střední školu.

V teoretické části byla popsána charakteristika rodiny a důležité faktory ovlivňující vývoj a rozvoj osobnosti dítěte. Stěžejní kapitolou bylo klasifikování různých typů rodin a z nich vyplývající funkce.

Zvýšení aktivity žáka nejen ve školním prostředí je podstatná motivace, od které se odvíjí vztah žáka ke škole a k vybranému studijnímu oboru.

Praktická část práce zahrnuje stanovení cílů a hypotéz. Závěry cílů a hypotéz byly stanoveny z dotazníkového šetření a z rozhovoru s třídním učitelem. Dotazníkové šetření bylo provedeno na Střední škole hotelnictví a podnikání SČMSD, Hronov, s.r.o.

Dále z dotazníku bylo zjištěno následující. Žáci se při výběru střední školy radili s rodiči a jejich členy. Zarážející výsledek je v přípravě a kontrole žáků. Do přípravy a následnou kontroly se rodiče nezapojují, ale na studijní výsledky berou zřetel. Na této škole je zavedená elektronická žákovská knížka. Knižka poskytuje nejen klasifikaci, ale i počet zameškaných hodin ve výuce. Každý otec či matka svého dítěte dostane na začátku prvního ročníku přístupové heslo do programu, ve kterém může průběžně sledovat studijní výsledky a docházku.

Otázka č. 17 a č. 18 se věnuje aktivitám žáka. O aktivity ve školním prostředí rodiče jeví zájem, ale volnočasová činnost je nezajímá.

Z řízených rozhovorů vyplynulo, že každý učitel se setkává s různými problémy. Nejčastějším problémem byla řádná docházka, řešení neomluvených hodin nebo porušování školního řádu nevhodným chováním. Uvedené problémy úzce souvisí s výchovnými vzorci, které dostali od rodiny a od blízkých příbuzných i z prostředí, ve kterém vyrůstali.

V každé třídě tvoří kolektiv žáků s různým temperamentem a charakterem. Někteří žáci dosahují výborných výsledků a jsou školou odměněny prospěchovým stipendiem. Tito žáci příznivě ovlivňují kolektiv celé třídy a mají dopad na zvýšenou soutěživost, se kterou jsou spojeny lepší studijní výsledky v dané třídě. Další žáci,

většinou s průměrnými studijními výsledky, reprezentují školu na různých celorepublikových soutěžích.

Výsledky z výzkumu jsou pouze orientační a mohou se lišit v jiných krajích, školách i oborech.

V zadávacím listu byl uveden další cíl bakalářské práce věnovaný rodině, která ovlivňuje sociálně patologické projevy žáků. Jedná se o velmi rozšířenou a zároveň zajímavou oblast ve školství. Problematika by si zasloužila samostatnou práci věnovanou jen sociálně patologickým jevům. Zařazením výše uvedeného cíle bych přesáhla rozsah bakalářské práce.

7. SEZNAM POUŽIVÝCH ZDROJŮ

ATKINSON, R. a kol. *Psychologie*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. 752 s. ISBN 80-7178-640-3

BLATNÝ, M. A KOL. *Psychologie osobnosti. Hlavní témata, současné přístupy*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 304 s. ISBN 978-80-247-3434-7.

BUDINSKÁ, M., VAŇKOVÁ, J. Socializační činitelé a jejich vliv na děti a mládež. *Prevence*, duben 2010, roč. 7, č. 4, s. 4-7.

ČÁP, J. ; MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. 656 s. ISBN 80-7178-463-X.

DUDOVÁ, R., HASTRMANOVÁ, Š. *Sociologické studie – otcové, matky a porozvodová péče o děti*. Praha: Sociologický ústav AVČR, 2007. 127 s. ISBN 80-733-0124-5.

GILLERNOVÁ, I.: Edukační působení učitele očima žáků základních a středních škol. *Prevence*, únor 2010, roč. 7, č. 2, s. 7-9.

HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. 776 s. ISBN 978-80-7367-569-1.

HRABAL, V., at al. *Psychologické otázky motivace ve škole*. 1. vydání, Praha: Státní Pedagogické nakladatelství, 1984. 254 s.

HRABAL, V., MAN, F., PAVELKOVÁ, I.: *Psychologické otázky motivace ve škole*. 2. vydání, Praha: SPN, 1989, ISBN 80-04-23487-9, 232 s.

KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 1996. ISBN 80-7067-669-8

LANGMAEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.

LANGMAEIER, J., KŇOURKOVÁ, M. *Psychologie*. Univerzita Karlova v Praze, Karolinum Praha, 1984. 103 s.

MIKŠÍK, O. *Psychologická charakteristika osobnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum Praha, 2001. 256 s. ISBN 80-246-0240-7.

MÁCHOVÁ, J. *Duševní hygiena rodinného života*. 1. vydání. Avicenum, Praha, 1974. 199 s.

MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. 2. vydání. Praha: Avicenum, 1989. 335 s. ISBN neuvedeno

- MATĚJČEK, Z. *Dítě a rodiče v psychologickém poradenství*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. ISBN 80-04-25236-2.
- MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-8582-83-6.
- MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Děti, rodina a stres*. Praha: Galén, 1994. 214 s. ISBN 80-85824-06-X.
- MERTIN, V. Umíte motivovat? *Rodina a škola*, květen 2008, roč. LV, č. 5, s. 18-19
- MOŽNÝ, I., *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006 - 311 s. 24 cm. ISBN 80-86429-58-X.
- MOŽNÝ, I., *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002 - 250 s. ISBN 80-86429-05-9.
- PAVELKOVÁ, I.: *Motivace žáků k učení: perspektivní orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. Praha: UK, Pedagogická fakulta, 2002. 248 s.
- PAVELKOVÁ, I. *Perspektivní orientace jako činitel rozvoje osobnosti*. Praha : Academia, 1990. ISBN 80-200-0055-0.
- PŘADKA, M., KNOTOVÁ, D., FALTÝSKOVÁ, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999. ISBN 80-210-1946-8.
- SLAMĚNÍK, I. VÝROST, J. *Aplikovaná sociální psychologie: Člověk a sociální instituce*. 1. svazek. Praha: Portál, 1998. 383 s. ISBN 80-7178-269-6.
- ŠTĚCH, S., ŠAŠKOVÁ, Š. *Sociologie současné rodiny*. Originál: Sociologie de la famille contemporaine. Praha: Portál. 1999, 128 s. ISBN 80-7178-249-1.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství, dospělost, stáří*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2001. 301 s. ISBN 80-246-0181-8.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.
- VANĚK, A. *Příznaky krize manželské rodiny*. Praha: SPN, 1971. ISBN 80-89115-74-8.
- VÝROST, J. *Sociální psychologie*. 2. vydání. Grada Publishing, a.s., Praha, 2008. 404 s. ISBN 80-2471-428-0.

8. PŘÍLOHY

DOTAZNÍK

Milí žáci,

dotazník slouží pro doplnění bakalářské práce.

Dovoluji si Vás požádat o vyplnění tohoto krátkého dotazníku, který se týká motivace žáků ke studiu a vlivu rodiny na žáka.

Dotazník je anonymní. Odpovědi na jednotlivé otázky zakřížkujte jen jednu možnost nebo doplňte svými slovy na vymezené vytečkované místo.

Předem děkuji za Vaši spolupráci.

1. Moje pohlaví je:

- muž
- žena

2. Můj věk je:

- 15 – 16
- 17 – 18
- 18 a více

3. Studuji na střední škole:

- obor ukončený závěrečnou zkouškou
- obor ukončený maturitní zkouškou

4. Studuji v ročníku:

- 1. ročník
- 2. ročník
- 3. ročník
- 4. ročník

5. Při výběru školy mi radili:

- rodiče a příbuzní
- kamarádi
- učitelé ZŠ
- výchovný poradce na ZŠ
- nikdo

6. Jsem spokojená/ý ve škole, kterou studuji:

- ano
- ne
- občas

7. Chodím do školy, protože:

- mě to baví, chci toho více vědět a rozšířit si základní znalosti ze ZŠ
- je to má povinnost

- chci být lepší ve svých vědomostech
- chci svým rodičům dělat radost
- jiný důvod

8. Vybraný obor je pro mě:

- náročný
- obtížný
- nenáročný

9. Učím se, protože:

- chci mít dobré studijní výsledky
- chci být lepší než spolužáci
- rodiče mě do toho nutí
- mě to baví
- je to má povinnost
- mám strach, že nebudu nic umět

10. Pomáhají mi rodiče s přípravou na výuku:

- ano
- ne
- občas

11. Kontrolují rodiče mou připravenost na výuku:

- ano
- ne
- občas

12. Kontrolují rodiče mé studijní výsledky:

- ano
- ne
- občas

13. Rodiče považují mé studijní výsledky za důležité a přikládají jim velký význam:

- ano
- ne

14. Domnívám se, že bych dosáhl/a lepších výsledků, kdyby se mi rodiče více věnovali:

- ano
- ne
- občas

15. Bojím se přijít domů, když ve škole dostanu špatnou známku:

- ano
- ne
- občas

16. Mám pocit, že by se mně rodiče měli více věnovat:

- ano
- ne
- občas

17. Zajímají se rodiče o mé školní aktivity:

- ano
- ne
- občas

18. Zajímají se rodiče o mé mimoškolní aktivity:

- ano
- ne
- občas

19. Volný čas nejvíce prožívám:

- sám
- s kamarády
- s rodiči
- s přítelem, s přítelkyní

20. Až budu mít svoji rodinu, chtěl/a bych, aby se podobala té, ve které jsem vyrůstal/a:

- ano
- ne